

Observationes anatomico-medicae de sana et morbosa oesophagi structura.

Contributors

Bleuland, Jan, 1756-1838.
University of Glasgow. Library

Publication/Creation

Lugduni Batavorum : Apud Abrahamum et Janum Honkoop, 1785.

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/nungmwza>

Provider

University of Glasgow

License and attribution

This material has been provided by This material has been provided by The University of Glasgow Library. The original may be consulted at The University of Glasgow Library. where the originals may be consulted. This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

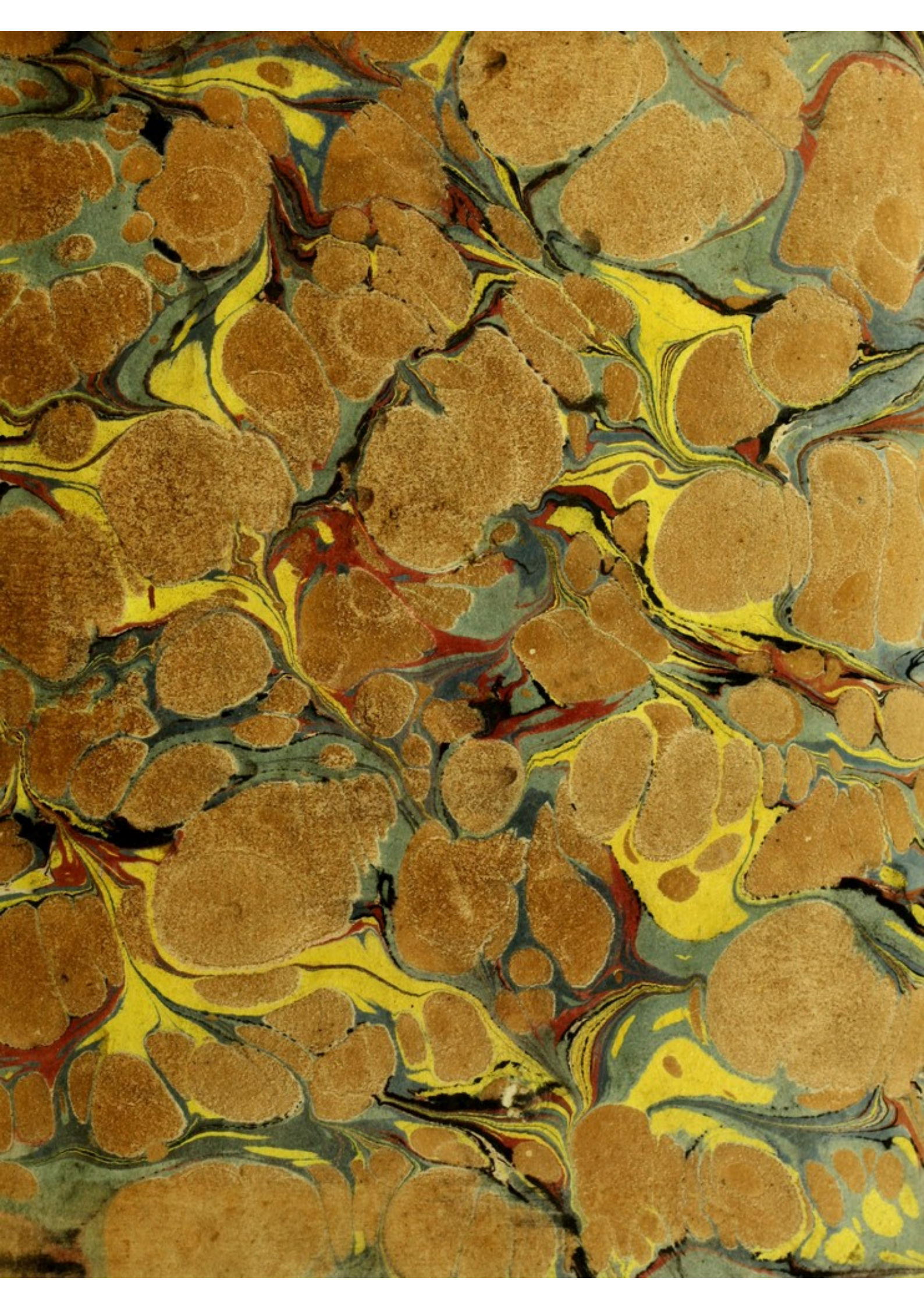

409-1887

~~Cc 4-x. 31~~

RQ 1125

OBSERVATIONES
ANATOMICO-MEDICÆ

DE

SANA ET MORBOSA OESOPHAGI

STRUCTURA.

OBSERVATIONES

ANATOMICO-MEDICAE

DE

SANA ET MORBOSA OESOPHAGI

STRUCTURA

JANI BLEULAND

MEDICINÆ DOCTORIS

OBSERVATIONES

ANATOMICO-MEDICÆ

DE

SANA ET MORBOSA OESOPHAGI

STRUCTURA.

CUM FIGURIS.

LUGDUNI BATAVORUM,

Apud ABRAHAMUM ET JANUM HONKOOP.

MDCCLXXV.

Anatome carere posse neminem, qui hominum sanitatem tueri vult, atque juvare, res est adeo evidens atque explorata, ut de ea addubitare turpissimum videatur. Quamvis vero vix non omnes concedant, tirones qui arti discendæ nomina dederunt, demortuorum corpora incidere debere visceraque scrutari, plures tamen iis convitiantur, qui anatomie paulo exquisitius student, & solerti ac subtili sectione, variaque encheiresi, ut corporis compagem investigent, annituntur. Nemini autem ignotum est, admirabilem humani corporis fabricam, summamque ejus perfectionem ex minimis constare, omnem sæpe sensuum aciem fugientibus; quare si in anatomicis exercitationibus ea demum oculis exponuntur, quæ obvia sunt, & cuivis in sensus incurrunt, neglectis aliis, quæ, quod recondita sunt, majori solertia erui & in lucem exponi debent, rudis manet scientia & manca, quæ nec tironem satis instruere nec artem salutis humanæ præsidem ad majorem certitudinem, nobilitatemque perducere potest.

PLATNER.

P R Æ F A T I O.

Nuper de Arterioliis Lymphaticis agens, promissi laboris mei in hac materia assiduitatem; cum autem opportunus præcedenti hyeme defuerit locus ad operis tam subtilis tractationem, mecum statuebam, quasdam colligere observationes anatomicas, subtiliorem pariter partium quarundam fabricam exhibentes, iisque contemplationem status morborum ejusdem partis, cujus sanam fabricam explicaveram, subnectere, atque tandem observationes addere anatomico-pathologicas, quibus constet, quænam sit, sanam inter atque morbosam partem differentia, ne omni utilitate practica carere dicantur nostra anatomica scrutinia.

Licet autem observationes anatomicae, quas primus hicce fasciculus continet, novæ non sint, & de eodem morbo antea, quando Musis Leidenfibus valedixi, egerim, attamen, quantum scio, a nemine tali modo figuris illustrata est, æque integrarum ac

læfarum partium fabrica, quali eandem postea investigavi, quamque nunc in lucem emitto, ut putaverim hac demum ratione transitum a sanissima fabrica ad lethalem degenerationem cognosci posse, ac mereri hunc perniciosum morbum, qui denuo plenius examinetur, & observationibus, quæ sese mihi obtulerunt, illustretur.

Itaque oesophagi sani structuram, morboſi degenerationem, morbi symptomata, causas, curationem, examinare hoc fasciculo scopus est, qui si non plane displiceat, & aliarum partium fabricam, earundemque morbos, simili modo investigatos, in sequentibus describam, qualium observationum numerus non exiguus ad manus est.

INTRODUCTIO.

Inter omnes Corporis Humani partes, quibus, ut rite suas functiones peragat, quam maxime integris opus est, post illas, quæ vitales peragunt, nullam nominare ausim, quæ plus in totum hominem valeat, quam oesophagus.

Si enim vel subita vel lenta læsione actio hujus partis multum imminuitur, aut tandem plane intercipitur, non aliud iter cibis potibusque ore assumtis ventriculum versus patet: Horum autem in statu sano ad firmandam nutriendam reparandamque laboriosissimam machinam, justa requiritur quantitas & qualitas; deficientibus enim his, deficient in ventriculo bonus chylus, neque reddetur intestinis, unde aut lactis aut lymphæ nutritiæ debitam parando sanguini copiam ducant organa, humores hosce vehentia, sanguis tandem ipse deficient, & omnium ceterorum humorum secretio cessabit, nascetur lentor in circuitu, spissitudo in glandularis systematis succis, obstructions molestæ & in toto vasculari ambitu omnium succorum acrimonia.

Neque fluida sola sed etiam solidâ detrimentum inevitabile hinc capiant necesse est, exsiccantur enim fibræ musculares, marcescit, qui antea pinguedine nitebat homo, nervorum vis infringitur, & sic concursu atrocissimorum symptomatum, quæ non minus animum quam corpus afficiunt, vita exstinguitur.

Itaque dolendum quam maxime est, non raro in ea via,
quam

quam transire deglutita debent, ut in ventriculum perveniant, oriri morbos, qui vel difficilem reddant hunc transitum, vel plane intercipient, adeoque vel molestam & morbosam vitam secum trahant, vel inevitabilem post dirissima symptomata & summam corporis emaciationem mortem producant.

Sæpius animum meum percussit dirus ille morbus, qui *dysphagie* seu difficilis aut impeditæ alimentorum *depulsionis* nomine Medicis innotuit, qui frequentius & hodie, quam olim, perhibetur existare: Mihi quidem dum in Academia batava versabar, varia ejus exempla videre contigit, & ita attentionem ad se traxit, ut pro specimine academico, hujus morbi examen instituerim; præsertim cum inter plures, quos benevolus semper erga me tractandos concedebat, ægrotos, celeberrimus, jam præmaturo fato ereptus, van Doeveren, quædam fæmina erat Leidensis, quæ diro hoc morbo, atrocissimis stipato symptomatibus laborabat, ex quo casu morbi progressum atque decursum non tantum notare potui, sed etiam illustrare figuris ad naturam partium, uti sese post mortem habebant, paratis, ex quibus causa & indoles mali, (quas detegendi tam rara opportunitas) pulcre apparuerunt.

Addidi etiam tunc temporis figuram glandulæ præter modum tumentis & induratæ, quam in cadavere infantis quinque circiter annorum asperæ arteriæ atque oesophago adjacentem, occupatus exercitiis anatomicis, fortuna ita volente, detexeram,
unde

unde intelligi potest, & ex aliis additis vel addendis nunc observationibus, mali sedem esse aliquando in ipsa partis fabrica, aliquando & extra oesophagum.

Postea mihi licuit etiam investigare vitium oesophagi ipsius, in cadavere virginis cujusdam, quæ Goudæ degens, cum sub finem anni 1779. dysphagia inciperet laborare, usu succi inspissati cicutæ veræ tantum levaminis acceperat, & tam diu symptomatum silentium experta fuerat, ut spes sanationis affulgeret; postea vero sui negligens malo paulatim ingravescente extincta est.

Et quum intimam membranarum oesophagi texturam, ex qua dispositio ad modo dictos morbos deduci potest, accuratius examinare potui, hunc ordinem servandum esse censui, ut primo Capite accuratiorem præmittam membranarum oesophagum constituentium descriptionem, figuris illustratam.

Secundo brevi tabella morbi initium decursum ac finem narrem.

Tertio examinem illas causas, quæ partem sanam in hoc illudve vitium proclivem reddant, vel occasionaliter agentes directe, vel per sua effecta oesophagi actionem quovis modo lædentes, depulsionem ciborum difficilem reddere vel penitus impedire possint.

Quarto ex his præsentibus vel prægressis atque concomitantibus symptomatibus in indolis morbi cognitionem inquiram.

Quinto regulas prognosticas ex malignitate vel benignitate harum omnium vel ominosas vel faustas eliciam.

Sexto subjungam varias curandi methodos, varietati causæ constituentis accommodatas, quæ in tristi hoc morbo a Medicis pro dolor! plurimum minus felici successu adhibitæ fuerunt. Quibus

Tandem Septimo superaddam illas Historias anatomico pathologicas, hujus morbi malignitatem confirmantes, quarum mentionem supra jam fecimus.

CAPUT PRIMUM.

EXHIBENS DESCRIPTIONEM OESOPHAGI NATURALITER
CONSTITUTI ET FIGURAS VARIARUM EJUS
MEMBRANARUM, UTI OCULO ARMATO
INSPECTÆ, APPARENT.

§. I.

Oesophagus est canalis cylindriciformis membranaceo-musculosus, e pharynge, infra & pone cartilaginem cricoideam, uti ex infundibulo exortus, inde recta deorsum (a) inter asperæ arteriæ partem mollem sive membranaceam atque corpora vertebrarum descendens ad quintam usque dorsalem, ubi reclinatur parumper versus dextrum latus & ita liberum spatium magnæ arteriæ aortæ concedit, hacque directione descendit ad nonam vertebra, & hic medium spinæ dorsæ iterum occupans, perforat diaphragma & superiori ventriculi orificio sive sinistro, quod cardia vocatur, sese inserit.

In brutis nonnullis reclinatio versus dextram partem, jam ad quartam dorsæ vertebra locum habet, ejusque insertio ad duodecimam, uti GALENUS in Anatomia vivorum notavit.

Non-

(a) Vid. VESAL: de Corp. Hi. fabrica L. 5. Cap. 3.

Nonnulli oesophagum semper ab initio jam ad dextram asperæ arteriæ partem, non infra & pone illam situm esse putant (a): Ipse equidem animadverti in cadaveribus hoc ita videri, & prominere dextram oesophagi partem paulo extra asperam arteriam, sed inde non patet in vivo & erecto homine hoc ita sese habere; a relaxatione enim partium, a situ cadaveris, a compressione incumbentis sua mole asperæ arteriæ & pulmonum in illam partem, quæ dextrorsum vergere dicitur, tam parva mutatio apparens facile produci potest.

Quare potius credimus situm oesophagi in vivo & erecto homine eum esse, qui respondeat illi parti asperæ arteriæ, quæ mollis est, ut cedat facile, si bolus per oesophagum transeat, & hæc certe posterior est, ideoque oesophagum pone asperam arteriam positum esse tuto dicere poterimus.

In brutis prono corpore viventibus aliter & in variis eorum diversimode locatus est, quum vero varia in diversis animalibus positio non adeo quam ejus fabrica in homine ad nostrum scopum pertineat, ad alios auctores (b), naturalis historiæ cultores hic remitto, atque transeo ad partis ipsius fabricam.

§. II.

(a) Vid. MORGAGNE Epist. anatom. Undecima §. 48 & 49.

(b) Vid. HALLER Elem. Physiolog. T. 6. Sect. 4ta pag. 95 & 96. & MORGAGNE Epist. anat. Med. Undecima.

§. I I.

Quum maximi in hoc opusculo momenti sit proclivitatem in varias morbosas affectiones ex ipsa partium fabrica illustrare, atque causæ iis ansam præbentes, ut plurimum in interiore canalis superficie locum habeant, ab interioribus etiam in anatomica nostra descriptione tunicis, quæ quidem oesophagum constituunt initium ducemus, magni BOERHAVII exemplum secuti (a).

Descriptio autem nostra imitatur exemplar præparati oesophagi, ex cadavere infantis recens nati, desumpti, qui materie ceraceâ invasa injectâ vivi speciem præ se ferebat, non vero turguit rubore præternaturali, quo aliquando lætantur anatomici, quum tamen non semper inde clarior fiat cognitio, quomodo sese partes in vivo homine habeant, & certe minus difficile est aliquot vascula ad rupturam usque liquore colorato extendere, quam modum, quo ipsa humores ducant, imitari.

Dicet forte quis, quod subtiles adeo partes potius ex hominis adulti præparatis monstrari deberent, quia fabrica tunc magis evoluta facilius & distinctius in illis conspici posset; hoc autem de aliis partibus verius, quam de oesophago inferri posse credo, in recens nato enim partes quidem exiliores adeoque conspectu

non

(a) Vid. Instit. Med. §. 73. & seqq.

non minus quam tractatu difficiliores sunt, sed minimum a naturali statu aberrantes, quod nunquam de oesophago adulti, uti parte tot injuriis exposita dicere possemus; præterea occupationes practicæ me sæpius avocant, quando solus me in arte dissecandi exerceo, adeoque maxima pars cadaveris adulti corruptioni traderetur, & quæ aliquod tempus requirunt ut absolvantur præparationes, minus feliciter ad finem perducerentur.

Cum ergo inter omnia oesophagi præparata, quæ possideo, nullum sit, quod tam accurate speciem & colorem fani & viventis imitatur, hunc infantis recens nati oesophagum pro membranarum examine oculis subjeci; adjectæ figuræ monstrant, quomodo sese habeant singulæ.

Per longitudinem dissecto canale interior superficies primo oculis apparet, in qua considerandæ præcipue notabiles illæ plicæ (*a*), quæ per longitudinem decurrentes haud dubie fiunt ex telâ cellulosâ laxiore, quæ sese inter omnes tunicas inferens illas inter se connectit, adjuta ope vasculorum atque nervorum ab una tunica ad aliam transeuntium.

Harum plicarum ut opinor magna est utilitas; nam præterquam quod multo amplius spatium concedunt innumeris arteriis ac glandulis aut cryptis muciparis (*b*), efficiunt etiam,
ut

(*a*) Tab. 1.

(*b*) Tab. 1.

ut ductuli excretorii liberi sint, absque ut alter alterum premat aut turbet in sua actione.

Sunt similes hæ plicæ illis, quæ in ventriculo & valvulis quæ in intestinis occurrunt: differunt autem directione; in ventriculo enim irregulariter positæ sunt, in intestinis transversæ, & sic ibi inserviunt, ad remoranda tamdiu contenta, quamdiu necesse est ad nutritionis negotium; videmus & hic clare quam sapienter auctor naturæ lentum hujus mutationis transitum fecerit; nec enim tam irregularis plicarum decursus ac in ventriculo, neque transversa earum positio uti in intestinis in oesophago requiritur; diuturnior enim mora alimentorum, in hac parte magis noceret quam proderet, imo si bolus major non statim transeat a faucibus ad ventriculum, anxietates insignes nascuntur, imo subitanea mors per suffocationem produci inde posset, uti in posterum videndi erit occasio.

Itaque si adesse debeant plicæ in oesophago, requiritur earum directio non transversa sed per longitudinem canalıs.

Quod autem adesse ergo debeant hæ plicæ longitudinales etiam in oesophago non tantummodo sequitur ex modo dictis, & earum utilitas satis inde potest percipi; sed artificii nostri auctor hanc etiam fabricam vel fere similem concessit alii parti, cujus usus ejusmodi structuram requirere mox videbimus.

In intestino recto scilicet, præcipue in inferiore ejus parte tam longa mora contentorum non ita prodest quam in ventri-

cu-

culo aut duodeno intestino, quin immo quantam molestiam sæpius creënt, si non facile possunt transire scybala inutilia, quæ remanent, postquam in superioribus ventris partibus succum alibilem amiserunt, cuius notissimum est, adeoque & hæc tubi intestinalis pars valvulas transversas non habet; nonne ergo valvulis aut plicis carere potuit æque ac jejunum? videtur non potuisse carere, transmittenda in jejuno ut plurimum liquida & sua natura lubricantia sunt, dum dura, acria, & irregularis formæ corpora per hoc intestinum educi debent; quare ergo major respectu ceterorum intestinorum in hoc recto requiritur quantitas glandularum atque cryptarum mucipararum, quæ mucum glutinosum ad lubricandam hanc viam continuo fecerunt, deficiente enim hoc, oriuntur ab aucta partis sensilitate dejectiones alvinæ molestissimæ, tenesmi dolorifici aliaque in ipsa affecta parte, & per consensum in adjacentibus mala.

Adeoque & locus his organis secretoriis aptus requirebatur, qui ipsis hospitium præberet, & hæc facilem inveniunt sedem in laxa cellulosa, a quâ hæ plicæ producuntur, ubi si glabra esset interior superficies, magisque compacta cellulosa, non tam copiosæ aut tam liberæ esse possent hæ glandulæ aut cryptæ in sua actione & mucus debitus deficeret, requirebantur ergo & in intestino recto tales plicæ; imo majores in illo sunt, quam in oesophago, & valvularum longitudinalium nomen revera merentur.

§. III.

§. III.

Obducitur oesophagi superficies interior eadem membrana tenui, qua os, labia, & cutis externa obteguntur, pro parte eam reliquimus in superiore præparati parte (*a*), pro parte detracta est in inferiore (*b*), excolor est hæc membrana, speciem tamen villorum, si in aqua fluctuat, exhibere videtur, hi vero villi proprie producuntur per arteriolas exhalantes, quæ huic tunicae subjacent & apicibus suis tuberculatim quasi membranulam hanc elevant; quod æque respectu nervulorum atque arteriolarum patere potest: separata enim intima hac tunica videmus eam vasculis sanguiferis carere (*c*), & arteriolas ultimas prominere minimis suis apicibus (*d*) sub ea, sic etiam nervulis omnino caret & ab iis etiam separata ostenditur non tantum (*e*), sed experimenta WEPFERI (*f*), BOERHAVII (*g*), HALLERI (*h*), NICHOLSII aliorumque ostenderunt insensibilitatem hujus membranulae intimæ: Idem locum habet in ore, in ventriculo &c. Sed hæc intima oesophagi tunica crassitie

ma-

(*a*) Tab. I.

(*b*) Tab. I.

(*c*) Tab. I.

(*d*) Tab. I. & 3.

(*e*) Tab. I. & 3.

(*f*) Vid. WEPFERI de cicuta aquatica.

(*g*) BOERHAVII instit. Physiol.

(*h*) HALLER Elem. Physiol. Sect. 4.

maiore gaudet juxta *Wepferum* (a) quam eadem hæc in aliis partibus.

In Prima Tabula oculis conspici possunt ea, quæ de fabrica hujus tunicæ diximus, sed secunda tabula monstrat, quomodo non a subjectis separata & accuratius conspicio inspecta hæc pars sese habeat: nimirum in hac figura apparet, quomodo innumeris foraminulis majoribus & minoribus sit pertusa, quæ minores sine dubio sunt poruli, per quos arteriolæ exhalantes rorem suum effundunt; dum majores sunt oscula ductulorum, quæ ex glandulis aut cryptis muciparis succum mucoso-glutinofum excernunt.

Duplieis ergo ad minimum usus est fabrica hujus tunicæ.

1°. Majore sua crassitie quam in ventriculo (b) obtegit nervulos eorumque sensilitatem ita minuit, ut quæ deficiente illâ, in transitu per oesophagum maximos crearent dolores, nunc absque ulla molestia transeant & ad ventriculum descendant; quam sensilis est cutis externa, si in aliqua parte epidermis deficiat; quam molesta a blandissimis etiam in faucibus & ore interno est sensatio post decidentem crustam aphthosam?

2°. Non obstante structurâ hac tenaciore poruli tamen, qui in illa adsunt, permittunt, ut arteriæ exhalantes lymphidum

ro-

(a) L. C. p. 121.

(b) Vid. WEPFERI L. C.

rorem atque ductuli excretorii glutinosum fuccum in canalis cavitate effundere queant, adeoque summa utilitas, quam præsentem hanc tunicam præstare videmus, vix permittit, ut credamus, illam aliquando absque vitæ aut sanitatis notabili detrimento læsam fuisse, quod tamen fide digni viri (a) testantur; nos saltem credimus, si fors abraditur aliove modo læditur, summam requiri cautelam in assumendis potulentis, ne pessimi generis mala post se relinquant tales læsiones, quas in posterum videbimus morbo describendo præcipue ansam præbere.

Dantur observationes (b), quæ docent hanc tunicam in morbis vel pro parte vel ex toto nonnunquam rejici, quod fieri posse analogia docet, an autem ex morbosâ tali rejectâ parte ejus indoles tam facile distingui possit, non credo, saltem equidem ipse servo membranam tenaciorem oesophago longitudine & forma similem a vetulâ ore rejectam, ad quam in agone mortis versantem, ab amicis vermem rejectum putantibus, prima tunc vocabar vice; narrabant adstantes ægrotam per aliquot dies diarrhæa laborasse, alvo interdum sanguine tincta, pulsus jam erat debilissimus, irregularis, intermittens; manus & pedes frigebant, facies hippocratica & cito animam efflavuit, humoribus certe putrida acrimonia solutis; hæc mem-
bra-

(a) HALLER in L. C. p. 99.

(b) Memoir. de l'Academie.

brana, dum rejiciebatur, sanguine & mucō corruptis squallebat, per biduum eam in aquam inmerſi, ut ſordes deponeret, quas tamen omnes tam nitide abluere non potui, ut membranæ indoles ſatis diſtincte cognoſceretur, conſiſtebat quidem adhucdum, ſed præ firma ſordium adhæſione eam ſatis diu in aqua relin-
quere non audebam, verens ne omnia ſimul in putredinem abirent, adeoque in ſpiritum illam immiſi, in quo adhucdum fervatur: Utrum autem revera ſit tunica ipſa intima oſophagi, an tubus ex tenaciore mucō cohærens, quales ex aſpera arteria ejectionis bronchiorum ramificationibus ſervatis vidi, non auſim pro certo determinare.

§. I V.

Separata jam hac intima tunica ad partium huic ſubjectarum explicationem tranſeundum eſt.

Partem igitur ejuſdem oſophagi, ex quâ detracta intima membranula eſt, ſi inſpiciamus in prima tabula, apparent jam innumera punctula (*a*) rubra atque alba, quæ ſpeciem villorum etiam exhibuerunt; dum intima membranula tegebantur, & quo plus materie ceracea arteriolæ hæ turgent, eo plus mola vil-

---

(*a*) Tab. I.

villorum increfcit, fi autem non nimis expanfa vafcula fint, apparent, uti in figuris monftrantur.

Hi villi funt prominentiolarum quædam parvæ pro maxima parte rubræ (*a*), quæ arteriolarum fines hac in parte funt; partim albæ (*b*), (magis collapsæ, utpote quæ materia colorata expandi non poffunt) quæ tunicam fic dictam nerveam conftituunt.

Harum Arteriolarum initium eft ab arteriis oefophageis, quæ ftricto fenfu nempe fic dicuntur, nam præter eas etiam ex omnibus pectoris partibus quidam ramuli ad oefophagum decurrunt, uti in pulcerrimis HALLERI fafciculis Iconum arteriarum', nempe fecundo, tertio, atque octavo inprimis videre eft, & fic numerus arteriarum oefophagearum eft infinitus, quæ autem proprie ita dicuntur duæ funt; una eft fuperior, quæ ex fuperiore arteriarum intercoftalium oritur, exiliores ramulos dat exteriori fuperficie oefophagi, atque tunicæ mufculari & cellulofæ intermediæ, proditque ulterius ad tunicam vafcularem (*c*), ex qua subtiliores ramuli ad glandulas cryptasve muciparas (*d*) mittit & tandem hac ratione innumeræ arteriæ five fiftulæ exhalantes (*e*) finem inveniunt.

Hæ

(*a*) Tab. 3.

(*c*) Tab. 5.

(*e*) Tab. 3.

(*b*) Tab. 3.

(*d*) Tab. 4.

Hæ partem tenuissimam five rorem in cavum oesophagi exhalant, quo in statu naturali semper madet.

Quam naturæ operationem imitatur in mortuis injectio aquæ aut adipis in arteriam oesophageam (a), inosculantur etiam partim venulis minimis, quæ reducunt superfluum a secretione sanguinem in venam sine pari, suadet etiam fabricæ similitudo, ut credamus, in hac quoque parte, uti in intestinis, minimas arteriolas in arterias lymphaticas abire (b). Alter arteriæ oesophageæ truncus est, qui inferior nominatur, a diaphragmatica oritur, similem ac superior habet distributionem ramulorum atque finem, & redux sanguis in stomachicam coronariam venam reducitur.

§. V.

Nervorum, qui copiosissime per oesophagi tunicas distribuuntur, origo quidem ab octavo pari & laryngeo recurrente horumque ramificationem per exteriorem tunicam cellulosam facis facile cultro anatomico possumus investigare atque contemplari (c), quomodo autem ulterius per tenuiores tunicas

ra-

(a) KAUW BOERHAVE pag. 86. *perspirat. &c.*

(b) Vid. quæ de hac materia dixi anno præced. in *Experim. Anatom. de Arter. lymphat. existentia.*

(c) Vid. WALTHER *Descript. nervor. Thoracis & abdominis.*

ramuli tenuissimi dispergantur & tandem nerveum subtilissimum reticulum conficiant, haud ita clare adhucdum exponi potest.

Certum autem est, magnum nervorum numerum ad oesophagum decurrere, qui in singulis tunicis suos præstant usus; nimirum in musculari fibras ad contractionem pro detrudendo bolo invitant: quin imo magis irritati violenter eas convellunt, quod non tantum videmus, si acre quid aut pungens in ipso oesophago hæret, sed etiam si partes multum remotæ per consensum illum præ aliis partibus afficiunt; & ipsa animi pathemata vel in sano statu vel in morbis tales effectus sæpiissime in hanc partem edunt, ut sensilitate nimia peccare quandoque observetur (*a*): comitantur, uti in aliis partibus etiam vasa in tunica vasculari, & a vero non alienum videtur, ad cryptas muciparas etiam exiliores ramulos dari, qui in earum folliculis membranosis contractiones producant, quibus secretio & excretio succi spissiusculi promoveatur: Sensilitas etiam nerveæ talis est, ut si quid nauseosum aut pungens imo leviter titillans pharyngem modo tangat, muscularis inde in varias imo retrogradas contractiones invitetur.

§. VI.

(*a*) Vid. BENJ. COOCK *Cases and practical remarks in surgery* Tom. II. p. 108.

§. VI.

Figuræ primæ & secundæ delineationes exhibent, quomodo tunica intima atque nervea sese habeant in particula minima oesophagi in liquore fluctuante, in qua glandularum præsentiam non satis observabam, ut juxta eandem de his agere possem, proximam autem, pro harum demonstratione in qua numerus major aderat, ex aqua exemi & per semi horam sibi reliqui, ut leviter sicca fieret, pro glandulosæ structuræ hujus membranæ demonstratione.

Vix eam a modo descripta distinctam tunicam nominare ausim, adeo enim inter se hæc cum nervea cohæret, ut separationem non admittant & eandem fere constituere videantur, unde de glandulis hisce dicit KAUF BOERHAVE (a), infixæ sunt basi sua, quantum separatione videre potui, nerveæ tunicæ, uti cutaneæ cuti, velata intima, quæ villos facit, quam osculis suis patulis perforant. Jam uti, simulac ex alia parte arteriolas minimas aquæ vel spiritui immixtas fluctuantes sibi relinquimus, sese non sustinent, sed figuram suam mutant, collabendo aut cohærendo inter se invicem, sic in his etiam subtilissimi apices (b) exhalantium sese retraxerunt.

Si-

(a) L. C. §. 254.

(b) Tab. 4.

simul ac aqua non sustinerentur, & paululum ficcæ fierent: apparet autem simul, quod & in aliud genus vasculorum transeant, in venulas nempe minimas, quæ distinctius apparuissent, si diversimode coloratam materiem in vasa hujus oesophagi immittere potuisssem, quod in hac præparatione fieri non potuit, venulas tamen adesse, in quas redeant arteriolæ, nemo inficias ibit (a). Conspiciuntur & hic punctula multa albicantia, quæ præcedenti paragrapho jam descripsimus, atque demonstravimus esse apices nervulorum, levissima tela cellulosa cum arteriolis minimis connexos: quæ autem præcipue in hac membrana notanda sunt, sunt Corpuscula bene multa glandulosa, a quibus tunica hæc nominatur, in particula sexagesimam quartam partem objecti magnitudine æquante jam magna eorum copia conspicitur (b), major eorum numerus est in oesophago quam in intestinis, minus a se invicem distant, & magnitudine admodum diversa sunt, licet fabrica in omnibus eadem, nimirum, quævis glandula constat ex corpusculis rotundis minoribus in infinitum decrefcentibus, hæc corpuscula autem iterum ex variis partibus composita esse videntur, sunt enim parvi folliculi, ad quos arteriolæ minimæ perveniunt & lympham sanguinis colant, tenuior hujus pars absorbetur iterum per exiliora

re-

(a) Vid. HALLERUM *Elem. Physiol.* T. VI. p. 103 & 104. Sect. 4.

(b) Tab. 4.

resorbentia lymphatica, dum spissior remanet, quæ ex hisce folliculis per ductulos excretorios in cavitatem oesophagi ad lubricandam intimam membranam (a) effunditur.

§. VII.

Quæ nunc sequitur proprie vocatur vascularis tunica (b), quæ cum modo descripta (c) per telam cellulofam cohæret & revera aliam tunicam constituit, modica enim attentione & dexteritate sui separationem admittit, nullam enim aliam connexionem cum glandulari habet, quam per vascula minima oculo inermi ferme non conspicua, & tenuissimam cellulofam.

Arteriolarum ramificatio ex inspecta tabula 5ta cognosci facile potest, quare multa de hac dicere non opus est, tortuosos (d) multos dat ramos, alio plane modo ac in ventriculi & intestinorum tenuium vasculari tunica, multas etiam tamen inter se anastomoses faciunt.

Si omnes corporis humani diversas partes, præcipue autem membranas inter se invicem comparemus, arteriis cera repletis, videbimus, uti arborum omnium diversimodæ sunt ramificationes, (licet tamen quævis species generis sui ramorum dif-

---

(a) Tab. 1. & Tab. 2.

(b) Tab. 5.

(c) Tab. 4. & §. 6.

(d) Tab. 5.

dispersionem fervet) uti vasculorum per folia, flores, fructus, &c. diversi decursus, sic etiam in homine locum habere: Omnium arteriarum quamvis omnium unus communis truncus sit, in diversa parte plane alia est ramulorum divisio, uti jam in dissert. de arteriis Lymphaticis breviter notavi; in inferiore parte intestini recti vasorum ramificatio in vasculari tunica etiam multo tortuosior est, quam in cæteris intestinis, & quodammodo cum illis oesophagi hæc vascula conveniunt, crassiora autem multo sunt, uti totum intestinum majus habet volumen quam oesophagus: Inter has ergo partes respectu fabricæ magna est analogia, quamvis usus earum primo intuitu plane contrarius sit, ad utrumque tamen ferme eadem fabrica requiri videtur; transmittere enim modo, non nimis diu retinere, quod receperunt, debent, hoc non facile peragi posset, nisi via continuo esset lubrica liquido non facile deradendo, requirebantur ergo glandulæ tale liquidum secernentes, quæ in plicis longitudinalibus locatæ, ab arteriis tortuosis lentius sanguinem moventibus satiarentur; requirebatur in utrisque dispositio ad se facile dilatandum, quæ per cellulosa copiosiore, qua omnes inter se connectuntur tunica, producitur; requirebatur tandem in utrisque vis musculosa contractilis major, quam in cæteris intestinis, ad se exonerandum, de qua breviter nunc agendum restat in descriptione oesophagi sani fabricæ.

§. VIII.

Quæ muscularis dicitur, tunicam constituunt duæ laminæ carneæ, inter quas cellulosa tenuis, multis vasculis subtilissimis instructa sese inserit: Harum una ex arcuatis, altera ex longitudinalibus fibris muscularibus constat; interiores arcuatæ, a cartilagine cricoidea exortæ, cingunt vascularem tunicam, uti longitudinales externam oesophagi superficiem efficiunt, oriuntur ex eadem cartilagine, obliquum primo servant decursum, deinde recta deorsum decurrunt (a), usque ad cardiam & sic porro in ventriculum definunt.

Arcuatæ hæ fibræ sese contrahendo tubi capacitatem in illo loco, ubi bolus hæret, imminuunt, longitudinales sua contractione totum tubum breviorē reddunt, sicque infra bolum etiam dilatant, atque hac ratione facillime, quod in oesophagi parte superiore hærebat, si vigeat vis muscularis; si bolus non tam magnus sit, ut sua mole hanc destruat, fibra extra tonum extendendo; si nullum morbosum obstaculum sive organicum sive spasmodicum illud impediat, facile deprimitur.

Robustiores quoque hæ fibræ sunt, quam in ventriculo & intestinis, excepto iterum recto, in cuius fabrica musculari

ea-

(a) Vid. MORG: *Epist.* II. & MORGENDRESSER *de Vomitu* pag. 7. & *seqq.* vii & Cl. BATIGNE *Tract. de digestionē* &c. pag. 42.

eadem servata est proportio, quam in vasculari atque glandulosa notavimus tunicis.

§. I X.

Involvuntur omnes hæ descriptæ oesophagum constituentes tunicæ externa membrana, ex compacta & tenaciore cellulosa constante, cujus ope connectitur cum corporibus vertebrarum, cum aspera arteria, cum aërta aliisque partibus juxta se positis, & quæ in hac proprie locata sunt, uti cum ductu thoracico vasis lymphaticis quam plurimis, cum glandulis dorsalibus, majoribus & minoribus lymphaticis, quæ ex subtilissimis vasculis tortuose admodum inter se junctis constant, adeoque accidentibus causis occasionalibus, obstructionibus, & indurationibus sæpius obnoxie sunt; uti in posterum videndi erit occasio.

FIGURARUM EXPLICATIO.

TAB. I. **R**epreſentat oſophagum infantis recens nati, materie ceraceâ rubrâ in vaſa injectâ, vivi ſpeciem referens.

aaaa Superior ejus pars tunica intima adhuc teſta, in qua conſpiciuntur plicæ longitudinales atque villi & nonnullæ glandulæ protuberantes.

bbbb Pars inferior, detracta intima tunica, in qua villi magis conſpicui.

cc Intimæ tunicæ excoloris interior ſuperficies, in qua veſtigia arteriolarum exhalantium, uti totidem foraminula conſpiciuntur.

d Arteriola oſophagea.

TAB. II. Repræſentat portiunculam minimam oculo armato innumera foraminula arteriarum exhalantium exhibens, & glandulæ muciparæ aperturam excretoriam, uti & nonnullas minores ejusdem generis.

TAB. III. Ejusdem particulæ, detracta intima tunica, natura ex hac figura ulterius apparet, rubri villi arteriolarum fines ſunt, dum albus color nerveam teneram & quodammodo collapsam ſignificat, dum inter hæc prominet ejusdem glandulæ ductulus excretorius, exteriore ſua margine privatus.

TAB. IV. Tunicam glanduloſam monſtrat, in qua exiſtentia glandularum macipararum, ex innumeris minoribus rotundis compoſitarum.

TAB. V. Tunicam Vaſcularem ejusque ramificationem exhibet. Muſcularis ab aliis delineatæ figuram adjungere non opus erat.

CAPUT

CAPUT SECUNDUM.

GENERALIS DESCRIPTIO DYSPHAGIÆ.

§. I.

Impedita alimentorum per oesophagum depulsio est morbus plerumque fallax, in initio levis & vix morbi nomen mereri visus; in progressu vero, quoad effecta sese clarius manifestans, quoad causæ proximæ indolem vero, fere semper Medico dubium relinquens.

Est quasi hostis, qui per insidias atque latebras subdole irrepens, suas copias tacite & paulatim adauget, donec tantas acquisiverit vires, ut quibusvis auxiliis, fero nimis allatis, pertinaciter resistat, ac tandem obsessæ provinciæ plenariam inducat ruinam. Antequam enim ulla adsit mali perceptio, sæpe causa formalis jam adest, hac autem evoluta, ægri imminentis periculi dubia incipiunt sentire signa, ita tamen, ut nondum videant necessitatem ab Arte auxilium petendi; sensim tamen sensimque, cum increcente morbofa conditione incommodi incrementum percipiunt, donec cogantur urgentibus symptomatibus ad Medicum confugere, a quo tunc frustra sæpe auxilium implorant.

Fixa

Fixa jam adest mali sedes, manifestum est obstaculum, quo-
usque admittuntur satis facile alimenta, ultra quod autem vel
neutiquam, vel vix nisi cum adhibita vi & magnis moliminibus
protruduntur! Quandoque juvat prona corporis inclinatio per
aliquod tempus; quandoque ope tubi (a) in oesophagum im-
missi ingerenda assumuntur, vel instrumento (b) huic operi
adaptato propelluntur vel liquida possunt injici per siringam,
quam methodum Cl. de BEAUVÉ descripsit & cujus fabri-
cam figuris illustravit (c); alias prudenter & tarde deglutien-
do malum diu absque magna molestia ferunt; alii, qualem novi
Foeminam Lugduni Batavorum, quae jam ultra triginta qua-
tuor annos coacta fuit solidos cibos in minima secare frustula &
subtilissime masticare, ac parvis simul dosibus deglutire, ne
cum anxietatibus magnis rejiciantur, sana tamen hac sub diæta
& hilaris vivit: dantur etiam, qui sola fluidorum assumptio-
ne, difficulter quidem, tamen diu vitam protrahant, sic ut in
hisce malum vitæ destinatum tempus nequaquam videatur mi-
nuere.

§. II.

(a) Vid. Cl. v. GEUNS *Act. Harlem. L. c. p. 119 & 120.*

(b) Vid. PHIL. SALMUTH. *Obs. Med. Chir. Centur. 3. Obs. 16. p. 119.* ubi post fe-
brim diuturnam oesophagi torpor remansit, ita ut ope digiti vel bacilli cibos propellere
coactus esset æger: vid. etiam ST. V. D. WIEL *Obs. rar. T. 2. Obs. 27.*

(c) Vid. *Journal de Medicine T. 31. p. 431.*

§. I I.

Sæpissime tamen malum ita increfcit, ut hæc omnia nihil juvent, fed plenaria capacitatis fiat abolitio, tunc oriuntur infignes anxietates ad quævis deglutiendi conamina, & frequenter cum murmure gargarizantis ingerenda multo commixta muco rejiciuntur. Hæc fymptomata in nonnullis definunt pro tempore, donec fame incitati iterum cibos affumere tentent, quando eadem renovatur tragoedia: in aliis etiam perdurant fymptomata, quamvis ab aétione tubus quiefcat: patiuntur ægri anxietates intolerabiles; vexantur flatibus dolorificis, torquentur ingenti fame, & defatigantur incredibilis quandoque copiae muci, nunc tenacioris nunc tenuioris, exfcreatione, emaciatur corpus ad fpeciem fceleti ufque, ita, ut præter offeam cratem cutimque parum remanere videatur; debilitatur quam maxime totum corpus; humores non reparantur a chylo, & vitæ aétione acrimoniam contrahunt; oriuntur leipothymia, afphyxia, & triftiffima vita, propter exhaustos nutritio- nis fontes, atrophica tandem morte terminatur.

Fit etiam aliquando, ut circa finem vitæ omnia quidem fymptomata celfent, & quæ affumuntur fatis facile, faltem multo minoribus cum moleftiis defcendant, abfque tamen ut debitum ab affumtis accipiat corpus nutrimentum, uti nuperrime vidi in fæmina quadragenaria, quam moleftiffima dyfphagia la-

borantem tractavi; nempe in hac plenariam capacitatis abolitionem, quæ ferme per octo hebdomadas duraverat, & mucii tenacioris copiosam dejectionem; indurationi glandularum dorsalium atque illarum, quæ laryngi adjacent, & in ipsa etiam oesophagi fabrica obveniunt, attribuens (nam in initio mali ad varias distantias impedimenta perceperat,) per frictiones mercuriales secundum methodum Cl: MUNGKLYI extus, & per succum inspissatum cicutæ cum syropo quodam forma linctus ab interioribus malum levare conatus sum, iisque sensim effeci, ut fluida juscula carniū, lac, item pultacea alimenta admitterentur, absque doloribus, absque vomitu aut regurgitatione mucosæ salivæ; nihilominus tamen emaciebatur ulterius, & postquam per tres hebdomadas debita alimenta & qualitate & quantitate, nec non remedia roborantia bene assumere potuisset, fatis cessit; in mali naturam inquirere superstitiosi propinqui prohibuerunt, forsitan alias hujus phœnomeni ratio clarius patuisset, nempe descensus facilioris alimentorum, utrum medicamenta resolventia in glandulis hanc mutationem effecerint, an ex mali indole & abolita sensibilitate læsæ partis, mole sua descensus ingestorum permissus fuerit: Atrophiam lethalem ab acrimonia, quam omnes per inedia jam susceperant, humores derivo; forte etiam a deleta actione vasorum lacteorum, quæ per octo hebdomadas nihil acceperant; quoniam eundem morbi progressum ac finem in viro, qui post angustiam pylori de-

fun-

functus est, observavi, de quâ sequenti fasciculo scribere animus est, quare plura hoc loco non addam: fit tamen etiam, ut ægrotantes ab assumtis remediis, & debita diætâ pro aliquo temporis spatio levamen symptomatum, cum vera habitus emendatione, experiantur, eaque denuo negligentes in pristinum illabantur statum, qui æque ac si nullum instituissent auxilium, tandem ad mortem miseros ducit, dum exstant etiam, licet pauciores observationes, quæ docent, justum remediis utendi tempus, non nimis malignam mali indolem, ægrorum patientiam & medici sagacitatem concurrentia perfectam sanationem effecisse, quas hic adducendo extra ordinem iremus; in curationis tractatione opportuniorem locum invenient.

§. III.

Descripta modo ratione morbus procedit, si oriatur a causis obscuris, in initio levibus & fere imperceptibilibus, quæ lente increcendo miseras hæc sequelas producunt. Quandoque vero cito & violenter hominem aggreditur, & in summum vitæ periculum ab initio jam statim conjicit, si producat a talibus causis, quæ subito & violenter agunt, quas etiam in posterum recensebimus.

§. I V.

Hæ caussæ etiam sæpe tales sunt, ut indolem suam jam statim clarius monstrent, & si occasio apto loco arripitur, dextræ Medicinæ nonnunquam auscultent, ac permittant, ut ægri plenarie in pristinam sanitatem restituantur, qualem sanationem HOFFMANNUS post inflictum thoraci vulnus, per quod lac assumtum effluxit, peregisse legitur Act. Harl.: aliquando autem, licet tollantur, in parte, quam occupaverunt, talem relinquunt conditionem, ut miseri in modo memoratum chronicum malum incidant homines, dum etiam exstant exempla, ubi vitam inopinanter cum subitanea morte commutaverunt^(a).

En, Benevole Lector, absolutam Morbi Historiam, prout sese diversimode habeat, & in chronicis & in acutis casibus: transeo ad causas.

CAPUT

(a) Vid. BOERHAVII descript. Morbi atroc.

CAPUT TERTIUM.

*EXHIBENS CAUSAS IMPEDITÆ ALIMENTORUM
DEPULSIONIS PROXIMAM ET REMOTAS.*

§. I.

Proxima alimentorum impeditæ depulsionis causa consistit in imminuta aut plane abolita oesophagi capacitate, producta a diversissimis conditionibus in ipso vel extra illum hærentibus, quæ sic diversimode quidem ejus actionem lædunt, omnes tamen eundem similemve præstant effectum.

§. II.

Hæc est nostri morbi causa, uti vocant, proxima, quæ ut producat, necesse est, fiat nonnullarum conditionum concursus, quarum aliæ corpus ita disponunt, ut in hunc morbum quasi pronum ruat, aliæ vero occasionem subministrant, qua fit, ut seminio in corpore latenti accedente debita ac conveniente conditione, qua in actum deducatur, hic enascatur morbus. Priores conditiones dicuntur Seminia, causæ progumenæ vel prædisponentes, posteriores procatarticae causæ

sive occasionales: utriusque generis præcipuas nunc considerabimus.

§. I I I.

Phalangem ducant causæ prædisponentes, quas in duas dividere classes hic poterimus, in naturales nempe & non naturales.

Naturales voco illas conditiones, quæ licet in sanissimi oesophagi, ad peragendas hujus partis functiones requirantur, eum ad tales degeneraciones prædisponunt, quæ in aliis partibus tali vel simili fabricatione non gaudentibus, haud ita facile vel nequaquam locum habere possunt; atque tales prædispositiones non tantum in conflato ex suis partibus oesophago occurrunt, sed inveniendæ sunt in quavis tunica separatim considerata: ab interioribus iterum inchoando videamus breviter de singulis.

Plicæ illæ per longitudinem oesophagi decurrentes, quarum structuram atque utilitatem in §. II^{da} Capitis I^{mi} ni fallor demonstravimus, ad impulsus humorum vel moram nimis diuturnam minorem multo resistantiam faciunt, sui extensionem facilius permittunt, adeoque in suis cavitatibus cellulosis morbosas congestiones recondere, & sic lente depulsioni impeditæ causis ansam magis præbere possunt, quam si glabra esset superficies interior & undiquaque eadem vi impellentibus resistens.

Intima tunica insensilis quidem est, & vasis sanguiferis propria

prie destituta, adeoque per se inflammationibus, suppurationibus aut spasmodis non corripitur, attamen variarum degeneratorum fundamenta in se jam posita habet: nonne in epidermide cutis externæ, cui similis est, callositates, indurationes aliaque mala aliquando nascuntur; nonne & hæ eadem in hac ejusdem structuræ membranula produci possunt? deraſionibus præterea obnoxia est per facilem suam adhæſionem, retinetur enim tantummodo per sui continuationem quam maxime extenuatam, quâ se in ductulos glandularum excretorios immittit, & intimam arteriolarum exilissimarum, quæ exhalant, tunicam quoque constituit, juxta Cl. BOHNII Theoriam.

Porosa etiam ejus fabrica illam obstructionibus prædispositam reddit; facile enim poruli vel foraminula vel per mucum nimis tenacem, vel per nimis fortiter adstringentium abusum præternaturaliter clauduntur, sicque humores a tergo impulsos non transmittendo stagnationes in vasis & ductibus excretoriis faciunt, continentia expandit, contentis acrimoniam conciliat, sicque principiis morbi describendi uberrimus fons existere potest.

Huic subjecta nervea sensilitatis capax, quâ & arteriolas exhalantes ad evaporandam lympham, & ductulos excretorios ad eructandum, & glandulas ipsas ad secernendum liquorem mucosum, & vascularem tunicam ad circumducendum sanguinem, & muscularem ad moderata vi contractili depellendum, quod in cavo suo hæret, debet invitare; excessu vel defectu hujus

40 G E N E R A L I S D E S C R I P T I O

jus virtutis sæpius peccare potest, ficque in arterioliis exhalantibus, in ductulis excretoriis obstructionum diathesin producere, in glandulis intumescentiæ, indurationis & degenerationis carcinomatosæ, in arteriis inflammationum, in muscularibus fibris proclivitatem ad nimis violentos contractiones, vel etiam ad lethales harum partium resolutiones. —

Glandularis autem tunicæ fabrica præ omnibus describendi morbi fontibus favet; in quibusvis enim corporis nostri partibus glandulosis non tantum hodierni medici frequentius, quam in aliis dispositionem ad intumescencias morbosas, indurationes, tubercula, scirrhusitates & carcinomatosas degenerationes experientia confirmatam observant, sed veneranda antiquitas certe ideo sedem horum malorum jam statuit in utero, faucibus, ore & mammis (a) in liene, hepate aliisque partibus glandulosis (b); in auribus, naribus & mammis CELSUS eas describit (c), dum GALENUS (d) partes hisce malis recipiendis aptas præ cerebro atque pulmonibus pronunciavit in genere Glandulas, Lienem, Hepar, Uterum, & muscutorum tendines, juxta quos multus viscidus humor fecernitur, a quo GALENUS causam scirrhi de-

---

(a) Vid. HIPOCR. de morb. mulierum L. II.

(b) Vid. HIPOCR. *Lib. de affect. aphor.* 42. *Sect.* 6.

(c) *Lib.* II. *Cap.* 28.

(d) Vid. GALEN. *Lib.* IV. *de præcognosc. expulsu*, & *Cap.* 4. *Lib.* II. *ad glaucum*.

deducit (a) his addit AETIUS collum, humeros, alas & inguina (b): nonne ergo & hæc membranula, in quâ innumera quantitas glandularum subtilissimarum humorem viscidum fecernentium, ex tortuosis vasculis atque parvis folliculis compositarum, vel per obstructions in suis ductulis excretoriis, vel per inflammationes vasculorum, vel per acrimoniam humorum, quos fecernunt, facilius intumescentiis, indurationibus, degenerationibus ab una ad vicinam transeuntibus corripì potest, quam quædam alia pars aliter constructa?

Neque omittenda videtur tunicæ vascularis fabrica; quo enim tortuosiores sunt vasorum ramificationes, eo lentius in his feruntur & reducuntur humores, adeoque in variis, quas faciunt ansis & anfractibus, si in humoribus spissitudo phlogistica peccat, stagnationes possunt fieri facilius quam in vasis, quæ magis recta ramificatione gaudent, adeoque cito inde in his obstructions & inflammationes nascuntur, quæ si adsint, non facile eandem ob causam resolvuntur, sed terminum hujus supermanent, atque subpurationibus aliisque inde nascentibus vel in se ipsa vel in vicinis, degenerationibus expositum oesophagum faciunt, ubi tamen hæc structura in hac parte quam maxime requirebatur, uti supra jam demonstratum est (c).

Post-

(a) Vid. Libr. de tumoribus.

(b) Vid. Tetrabib. Cap. 44.

(c) Vid. Cap. I. §. 7.

Postquam blandissimum bolum deglutimus, requiritur, ad levissimum stimulum fibrarum spiraliū atque longitudinalium contractio, ut depellatur, quod sua mole non cadere potest per collapsum tubum, adeoque irritabilitate magna præditas esse illas oportebat (*a*) sed eadem virtus facit, ut quandoque ex levissimis causis violenter oesophagus contrahatur (*b*), & sæpius dirissimæ inde anxietates ex diffitis etiam causis nascuntur; dum altera, quæ præditæ sunt, virtus, nempe permittendi sui ad gradum notabilem expansionem sive dilatationem, aliquando lethalis resolutionis fons existere potest (*c*).

Quæ has tandem omnes complectitur cellulosa, glandulis sca-
tens quam plurimis, non tantummodo minoribus illis, quæ
per omnem mediastini cellulosam & etiam præcipue sub ster-
no cernuntur, sed etiam majoribus vesalianis, ex sua structura
ad talia vitia prædisposita quoque est, ut morbi nostri causa
inde produci queat: si jam in summam colligamus, quibusnam
malis, per suam naturalem structuram, quævis pars ad oeso-
phagi fabricam concurrens exposita sit, non opus erit, ut mul-
tis exponam atque demonstrem, quomodo sibi invicem junctæ
atque in se invicem agentes hæ partes ad varios morbosos af-
fe-

(*a*) HALLER de partibus Cris. Hi. sensilibus & irritabilibus pag. 144.

(*b*) Vid. COOCK oper: chir: Tom. II. pag. 114.

(*c*) DU VERNEY oeuvres anatomique T. II. p. 170.

fectus procliviores fiant: ergo quisquis jam fabricam hujus partis intelligit simulque functionem ejus considerat, non facile, illa, quæ dixi a vero aberrare pronunciabit, sed videbit periculum non parvum semper adesse, quo mortem minantia vel producentia vitia ab accedentibus occasionalibus causis, (quas in ipsorum ægrotantium culpa sæpius experimur) præstari possunt.

Si quis autem dubitet, inspiciat adjunctas figuras, æque morbosarum ac sanarum partium, si enim ultima inspiciatur tabula, apparet non modo nerveam æque degenerare atque internam abradi posse (a) sed glandulosam non minus lethali-
bus degenerationibus posse corripi (b), dum vascularen inflam-
mationibus posse corripi jam ample in dissertatione adituali (c),
ante aliquot annos ostendit doctissimus N. HONKOOP & §. 6.
hujus Capitis a nobis ulterius demonstratur, & muscularis mor-
bose affectæ symptomata quotidie ferme observamus; omnium
simul degeneratarum exemplum in Tab. 6. (d) & 7^a (e) ha-
bemus; atque tandem adjacentis cellulosæ & glandularum ejus
aberrationes ad oesophagi angustiam multum facientes in qua-
que

(a) Vid. Tab. vii. 0000.

(b) Tab. vii. αααα. & ββββ.

(c) De inflammat. oesophagi Lugd. Batav. anno 1779.

(d) Fig. 1 ii.

(e) γγ.

que observatione inveniuntur (*a*) quæ absque hac fabrica non ita locum habere possunt.

Hæ prædispositiones non parum augentur, si in Cr^e locum simul habent illæ conditiones, quæ a nobis tanquam causæ prædisponentes non naturales, vel ex ipsius oesophagi fabrica non profluentes, considerantur, quarum notabiliores sunt sequentes.

1°. Morbosa fibrarum rigiditas, cujus fontes a Divo BOERHAVIO (*b*) ejusque clarissimo Commentatore, tam ample sunt expliciti, ut ulteriore examine neutiquam indigeant. Hac fit, ut nimis lente circulentur humores per sua vasa, stagnent in receptaculis, acrimoniam induant, sicque variis incommodis ansam subpeditent: & si in fibris ipsius oesophagi adsit hæc causa, sequuntur facile harum torpor, abolitio contractilitatis, ac indissolubilis fere tandem induratio.

2°. Contrarium solidorum vitium non raro similibus prorsus effectibus ansam præbet.

3°. Ætas senilis; quatenus communem fontem constituit tardioris circulationis, obstructionum varii generis, solidorum rigiditatis morbosæ, ac resolutionum fibrarum muscularium, unde modo memorata mala proflunt.

4°.

(*a*) Vid. Tab. 6. Fig. 1 *d*. Fig. 2 *g*. Fig. 4 *d*. & Fig. 5 *d*. & *f*.

(*b*) Vid. Aphor. Cap. de Fibr. Rigid.

4°. Sexum utrumque huic morbo recipiendo aptum statui-
mus. Clarissimus MAUCHART (a) putat, sexum masculi-
num præ foeminino dispositionem ad hunc morbum alere,
dum alii Auctores contrariam opinionem amplectuntur. Utrum-
que sexum morbo hoc affligi, annales medici comprobant;
utrum autem masculinus præ sexu sequiore in hunc morbum
magis proclivis sit, aliis dijudicandum relinquo, quum res ar-
dua nimis mihi sit accuratam observationum computationem
inire. Ego autem puto, in sexu virili prævalere nonnullas
conditiones, quibus proniores sint in hunc morbum a causis
ex nimia rigiditate fibrarum oriundis, dum iterum in foemini-
no etiam frequenter oriatur ab aliis conditionibus, quæ in
sexum virilem non ita incidere possunt. Et in hac multo fre-
quentius mihi occurrit, quam in virili.

5°. Inter has prædisponentes causas quam maxime etiam
merentur recenferi valida & ingrata animi pathemata, quæ
viam aperiunt spasmodicis quarumcumque partium affectioni-
bus, quibus in consensum rapitur oesophagus, circulatio tur-
batur, humores corrumpuntur, stagnant, acres sunt, & ali-
cubi deponuntur: imprimis autem huc faciunt pathemata tri-
stiora, ut moeror diuturnus, ira atque livor (b).

6°.

(a) In Dissert. egregia de *Struma Oesophagi* in Tom. II. Dissert. Chir. Cl. HABLERI.

(b) Vid. A. DE HAEN de *Deglutitione vel deglutitorum in cavum ventriculi descensu impeditis* p. 25.

6°. Potuum aquosorum ut & spirituosorum abusus : hi enim excoiationibus, inflammationibus, indurationibus ansam præbent, illi laxitatem morbosam fibris inducunt, dum uterque variis dyscrasiis humorum viam aperit.

7°. Inter hæc causas reponi debent variæ Cacochymia, quæ ad vasorum glandularumque obstructions producendas non parum symbolum conferunt: inprimis huc faciunt cacochymia scrophulosa, rachitica, venerea; revocanda huc etiam acrimonia cancrosa, sive adsit ex hæreditaria labe, sive ex infectione contrahatur, sive ex causis occasionalibus proveniat: omnes enim hæc æque ad oesophagum, ejusque adjacentes partes glandulosas, quam ad alia deponi possunt organa.

8°. Inter causas, quæ recipiendo hunc morbum corpus adaptant, memorari debent lenta humorum spissitudo, quæ ab abundante in sanguine materia terrestri & solidorum torpore producitur, unde fere in omnibus senum cadaveribus, tam vasorum, quam variarum partium musculosarum, tendinosarum ac membranarum, ossificationes aliæve indurationes inveniuntur.

§. I V.

Hæ sunt Causæ nostri morbi sic dictæ proëgumenæ, nunc illas, quæ Procatacæ vocantur, enumerare aggrediemur: inter quas

- 1°. Illa considerabimus quæ forinfecus admota nocent.
- 2°. Evacuaciones subpressas.
- 3°. Oesophagi morbos prægressos vel præsentis, quo imprimis pertinent inflammatio, suppuratio, abscessus, induratio, excoriatio, spasmus diuturnus, paralyfis, expansio facciformis, concretio, degeneratio quæcumque atque ruptura.
- 4°. Adjacentium partium variarum variæ affectiones, v. g. Pulmonum aliorumque organorum pectoris, vertebrarum, Aörtæ, Diaphragmatis, Hepatis (*a*), Glandularum dorsalium &c.; quæ quovis modo agentes oesophagi actionem turbant, sequuntur.

§. V.

Inter illa, quæ forinfecus admota nocent, imprimis referri debet abusus nonnullarum rerum non naturalium; præcipue huc pertinent Cibi & Potus acriores, aromatici, ut & glaciales, (*b*) qui deradendo mucum, rodendo internam tunicam, atque constringendo fibras musculares, adeo possunt angustare tubi capacitatem, ut identidem major deglutiendi oriatur difficultas; idem hoc a nimis fervide deglutitis expectari debet. Imprimis autem nostro malo producendo multum confer-

---

(*a*) Vid. *Obs.* 2. *T.* 6. *Fig.* 4. & *T.* 7.

(*b*) Quos raucitatem insanabilem produxisse scribit ST. V. D. WIEL *l. c.* *T.* I. *Obs.* 27.

ferre observantur Potus Spirituosi acidi, austeri, qui non solum memorata modo acritate mala in oesophago producant, sed etiam fluida ita corrumpunt, ut præcipue systema glandulosum hinc patiatur: fere semper enim in cadaveribus illorum bibaculorum, qui spiritu Juniperi vel Vini suam vitam sustentari posse credunt, & his etiam fere solis aluntur, ventriculum valde contractum, naturali multo minore capacitate præditum; & glandulas mesenterii obstructas atque induratas invenimus: eadem ergo ratione oesophagus constringi, & glandulæ huic adjacentes possunt indurari, ut harum potentiarum nocentium concursu noster Morbus producat: quemadmodum præ ceteris docuit exemplum istud Aurigæ Benthemensis infra adductum. Inter rerum non naturalium abusus referri hic debet nimia Tabaci fumigatio, quæ sui amatoribus (quidquid Nostratium multi sibi & aliis obtrudere cupiant) certissime plura damna, quam emolumenta, profert: in illis enim, qui salivam, ob irritationem glandularum hanc secernentium, copiosius in os affluentem, continuo excernunt, privatur Corpus humore ad masticationem, deglutitionem & concoctionem valde necessario: in iis autem, qui salivam hanc fumo mixtam deglutiunt, acritate, qua inepta fit ad munera sua peragenda, variis modis nocet, rodit tunicas, obturat vasorum exhalantium oscula, exsiccat partes internas, & in insuetis systema nervosum ita turbat, ut veneni effecta ab hisce deliciis prima

vi-

vice gustatis experiantur, quæ & in assuetis non plane cessant, licet mitiora. Præterea accedit huc, quod, dum de ficitate oris & excoriatione faucium conqueruntur, convivæ remedium quærant in proverbio *ore vinoso bene fumatur*: repetitur hoc sæpius, utuntur sæpe vino crudo, inprimis rubro austero, strenue sua pocula hauriunt, ut abluantur partes exsiccatae & aridae fauces reficiantur, dum suo damno sæpius postea experiantur, quod hoc „ *in accensis ignibus ignis erat*.

Porro hic recenferi debent Corpora heterogenea deglutita, mole vel acritate nociva, quorum ergo nonnulla hærent in oesophago, & obturant canalem, ita, ut cita insequatur suffocatio, nisi apta instituta medendi ratione, sive per remedia, sive per instrumenta chirurgica educatur hostis: alia apicibus suis sese tunicis infigunt, easque violenter atterunt, lædunt, pungunt, rodunt, inflammant, imo & perforant nonnumquam, inprimis si accedat fortior fibrarum ad sensum molesti & præternaturalis stimuli contractio: qualis etiam persæpe metuendus a violentis remediis emeticis propinatis, aut ab applicatione instrumentorum propellentium, in quorum itaque usu summa requiritur prudentia, & plerumque palliando & expectando certius tutiusque medela affertur, quam nimia sedulitate multa agitando, trudendo, propellendo.

§. VI.

Evacuationes solitæ suppressæ ad nostrum Morbum generandum multum faciunt, imprimis Mensium, Hæmorrhoidumque: hinc enim sæpe fiunt congestiones & stagnationes humorum particulares; quod dum ad alias partes fieri quotidiana observatio docet, non est, cur negemus fieri ad Gulam.

Perspirabilis si supprimatur materies, fieri quoque potest, ut oriantur obstructions in glandulis ipsius oesophagi vel ei adjacentibus, ipsive ejus parietibus & organis vicinis, quæ aliquando sunt pertinaces, & in ipsas indurationes indissolubiles abeunt (*a*). Anno 1780. die 12. Aprilis vidi Foeminam Frisiacam triginta novem annorum, quæ per totam vitam prospera usa erat valetudine, (sed quinque fanis infantibus gaudens, filiam suam natu majorem sexdecim annorum, ex suppressione mensium, deglutitione impedita laborantem, anno præterito e vivis raptam retulit,) ipsa elapso tunc dimidio anno magnum subierat frigus, post quod sentiebat difficilem alimentorum in ventriculum descensum: resistantia, quæ iter ingerendorum retardabat, erat prope cardiam, & sensim major evadebat ac molestior. A Chirurgo quodam auxilium petiit, qui mali cau-
sam

(*a*) Conf. SWIETEN Comment. T. II. pag. 647.

fam derivabat a muco tenaci obsidente ventriculi orificium, & ideo præscripsit vomitorium, post cujus assumptionem jussit, ut ægrota ingereret ingentem quantiatem aquæ tepidæ: consilium hoc in usum fuit vocatum, sed sine optato eventu; cum nausea enim oriebantur insignes anxietates circa præcordia, & parum ingestæ aquæ evacuari potuit, licet ventriculus sæpius convelleretur. Ab hocce Virò ejusque medicamentis ergo nullum solamen accipiens pro tempore sese fato suo tradidit: incrementibus vero molestiis in assumptione alimentorum, usa fuit consilio vel Vetulæ vel Medicastræ (perinde est utrum hominum genus fuerit, utrumque enim Medecinæ pestis est:) hoc consilium consistebat in eo, ut aliquoties de die assumeret dosin certam Spiritus Juniperi amari: Quod remedium, dicam potius venennm in hoc casu, ultra quatuordecim dies continuavit, maximo cum suo detrimento, nam inde malum ita increvit, ut jam in miserrimam redacta esset conditionem, sic ut omnibus solidis iter jam penitus denegaretur, imo lac dulce vel jusculum tenue sæpius hæreret ad obstaculum, & cum muco tenaci redire cogeretur, aliquando tamen sine multa molestia transiret in ventriculum: habitus Corporis jam valde macilentus erat, vexabatur subinde anxietatibus circa pectus & doloribus ad cardiam, etiamsi nulla conamina perficeret ad ingerendum cibum: menses ipsi regulariter, sed parce, fluebant, alvus erat clausa, pulsus bonus, respiratio satis bene etiam peragebatur.

Mense Aprili ad incitas fere redacta consilium tandem rationalis cujusdam Medici sumfit, qui causam mali in induratione cardiæ ponens, post infaustam factam prognosin, præscripsit diætam tenuem, eupeptam & euchymam, cautelam a refrigerio, & medicamenta resolventia nonnulla, sed, uti facile erat prævidere, nimis sero, quum paucos post dies patrios lares repetens, apud suos brevi mortua sit. Patet in hoc casu, probabiliter refrigerium nimium fuisse causam perspirationis suppressæ atque repulsionis & stagnationis humorum acrium ad hæc partes; & videtur quoque verosimile, si hæc Ægrota in initio mali ad idoneum confugisset Medicum, quod forsan in sanitatem potuisset restitui; dum, post imprudentem usum vomitorii, atque nocivam assumptionem spiritus Juniperi ad pessimum statum jam delata fuerit, priusquam justam medelam quæstiverit aut experta fuerit: quod frequentissime fieri in hoc morbo, merito querentes audimus Practicos, ad quos dum sero nimis accedunt ægri plerumque etiam

Sero Medecina paratur!

§. V I I.

Oesophagi Inflammationem angustiam cavi ejus producere posse certum est, adfunt enim tensio & tumor partium præternaturalis, præterea dolor immanis blandissimorum etiam assu-

ti-

tionem non fert, ad quævis deglutiendi conamina auctus, ita ut ad ipsius salivæ, etiam vel blandissimi olei olivarum adactum spasmus exoriantur dolorifici admodum. Si in abscessum abeat inflammatio, donec rumpatur, hujus mole sæpe penitus clauditur, sic Clar. VAN DOEVEREN mecum communicavit, se Groningæ vidisse dysphagiam lethalem a collectione puris inter spinæ vertebrarum corpora atque inferiorem pharyngis superioremque oesophagi partem: non raro autem fit, ut ea in indurationem terminetur, unde fibrarum inertia atque ineptitudo ad propellendum id, quod debet ingeri, incrassatio parietum, concretio parietum inter se vel cum adjacentibus partibus, quibus fieri potest, ut (vita sub multis miseriis per aliquod tempus protracta) tota substantia tunicarum oesophagi degeneret, exedatur, imo & perforetur.

Licet morbus ille rarius occurrat, ejusque pertractatio forte ideo ab omnibus fere Systematicis sit omissa, vel ubi de angina inflammatoria agunt, in transitu de eo mentionem faciunt (a), inflammationem tamen veram in Oesophago oriri posse, talesque post se relinquere sequelas, non tantum a priori ex magno nervorum vasorumque numero, quibus instructa hæc pars est, & ex violentissimis ac frequentibus occasionalibus, quibus

ex-

(a) Vid. SWIETEN Commentariorum ad BOERH. aphorismos T. II. pag. 662.

exposita est, causis evincitur; sed etiam experientia omne de hujus rei veritate dubium tollit, quum a GALENO non modo jam descripta sit (a) aliique ex professo de eo egerint, (b) sed & fide dignissimo Præceptoris VAN DOEVEREN testimonio mihi constet, quater sibi hanc inflammationem occurrisset, scilicet bis Groningæ semel in Viro & semel in Foemina, & toties Lugduni Batavorum; in Foemina gravida hoc morbo correpta, itidemque in alia: quas copiosa V: S. & aliis, quæ requirebantur, antiphlogisticis omnes in sanitatem restituit, & ita quidem ut ea, quæ gravida erat, apto partus tempore sanum pepererit infantem. Memini, me ipsum ante aliquot annos, postquam Fratri carissimo scarlatina febre maligna extincto, perpetuo adstiteram, inflammatione in faucibus loco magis inferiora versus, quam qui in angina inflammatoria occupatur correptum esse, comitantibus dolore acerrimo, febre continua acuta cum delirio satis valido, dum plenarie eram privatus potentia nixum deglutitionis edendi: abibat malum hoc in suppurationem, ita, ut abscessus formatus doloris quidem ac febris afferret remissionem, sed omnium æque potulentorum ac esculentorum transitum impediret: rupto autem eo, & eructata magna puris quantitate, sensim sensimque pristinum oesophagus recuper-

---

(a) *Lib. V. de locis affectis pag. 691 & 692.*

(b) *Vid. N. HONKOOP Dissert. de infl. oesophagi.*

peravit vigorem, quo & adhucdum lætus gaudeo (*a*). Non autem semper ita felicibus nobis esse licet, talis enim abscessus sæpe aliam sibi quærit viam, ac perforat tunicas oesophagi, ita ut exteriora versus rumpatur; vel, quod frequentius fit, abit in indurationes indissolubiles, scirrhasas, ipsamve gangrænam: & licet talis abscessus feliciter rumpatur, atque materies purulenta evacuetur per os, fieri tamen potest, ut aperturæ factæ remaneant, aut cicatrices majores formentur, quæ viam quodammodo primo angustant, deinde autem perpetua assumentorum irritatione increcant, & plenariam tandem producant obturationem canalıs ad vitam adeo necessarii. Ubi a sola sensilitate nimia post hunc morbum remanente transitus alimentorum negari quoque aliquando observatum est (*b*).

Excoriationes internæ tunicæ vel a decidente crusta apthosa (*c*) (quod sæpius fit,) vel à defectu muci viam lubricantis, vel ab ingestis nimia mole, scabritie, fervore, rosione, austeritate aut acritate peccantibus productæ, similia possunt præstare effecta.

Spasmodum diuturnum depulsionem ciborum impossibilem reddere posse, nemo dubitabit, qui modo observavit, quam diffi-

---

(*a*) Conf. Obs. quæ invenitur similis apud ST. V. D. WIEL *Obs.* 25. *Tom.* 1.

(*b*) Vid. Cl. COUCH *Oper. Chir.* T. 2. p. 108.

(*c*) Vid. *Ibid.*

ficile fit, foeminis hystericis in paroxysmo remedia exhibere, propter validam, quæ tunc locum habet, oesophagi constrictionem, tam vehementem, ut longo etiam post paroxysmum tempore de sensu globi in faucibus hærentis conquerantur: Assumptio liquidorum in Hydrophobia correptis videtur propter eandem inprimis causam nullatenus admitti (a). Exstant etiam observationes spasmodum oesophagi diuturnorum, quæ viam alimentis versus ventriculum præcludunt (b). Clarissimus Præceptor N. G. OOSTERDYK in Prælectionibus Practicis de morbis oesophagi agens nobiscum communicavit, se vidisse talem oesophagi spasmum duodecim dies durantem sine aliqua remissione. Novi virginem, quæ aliquando absque prægressa manifesta causa nihil, aliquando summa cum prudentia blandiora & modico calore prædita, transmittere per oesophagum potest, aliquando autem in comedendis acrioribus alimentis etiamque calidioribus aromaticis nullam difficultatem sentit.

Contrarium huic recensendum vitium, scilicet Atoniam & paralyfin fibrarum muscularium oesophagi tunicam constituentium, Veteres jam descripserunt: Clarissimus J. FREIND in

Hi-

(a) Vid. H. RIDLEY *Obs.* p. 117.

(b) Vid. *Medical Essays and Obs. of Edinburg T. 1. Obs.* 28. ZIMMERMANN in *Actis Helvet. Tom. 2. p. 94.* & alibi: conf. Cl. SAUVAGESII *Dysphagiæ Spec. 1, 2 & 9. in Nosol. Meth. Tom. 2. p. 78, 79, 81.*

Historia Medicinæ (a) scripsit, illa, quæ ab Arabe AVENZOAR dicto dicuntur de Gulæ relaxatione aut interclusione, ex qua sequitur alimenta devorandi impotentia, nova esse, neque a Græcis aut Arabibus ullo modo explicita: quod tamen falsum esse, patet ex tractatu Clarissimi VAN GEUNS (b), qui perhibuit hocce vitium a GALENO jam observatum fuisse. Hoc autem vitium diversimode nostram causam proximam producere potest, id est vel collapsu parietum ad se invicem, unde aliquando fit, ut solida pondere suo obstaculum hoc superent atque propria gravitate descendant, ubi fluida, quæ leviora sunt, redire coguntur, quales Observationes a FABRICIO HILDANO, BALLONIO, aliisque captæ apud SCHURIGHIUM (c) satis copiose recensentur: quibuscum conferri merentur, quæ de angina convulsiva agens, SWIETENIUS memorat (d), vel & alio modo nostrum morbum producere potest; exstat nimirum Observatio oesophagi, cujus inferior pars non tantum erat collapsa, sed etiam a superiore parte in faccum alimenta retinentem relaxata ita comprimebatur, ut tota via esset intercepta atque occlusa (e).

Re-

(a) Vid. Operum T. 3. p. 249.

(b) Act. Harlem. Tom. XI. p. 27.

(c) In Chylologia Hist. Medica Cap. 5. §. 10 & 11. p. 250. & seqq.

(d) Vid. Comment. Tom. II. pag. 702.

(e) Vid. Medical Essays and Observ. vol. 3. §. 10. cf. VAN GEUNS p. 90.

Recensendæ quoque hic sunt quæcumque ipsius substantiæ oesophagi degeneraciones scirrhosæ, carcinomatosæ aliæque: talis oesophagi morbosus inspectionem mihi benevole concessit æstumatissimus Præceptor E. SANDIFORT: nimirum erat gula ex hominis adulti, impotentia deglutiendi defuncti, cadavere dissecta; in vivente, quod deglutiebat, hæsit circa ventriculum & redibat in os cum spuma: in præparato oesophago & per longitudinem secto apparebant parietes solito crassiores atque indurati, & tota interna substantia videbatur degenerata in tumorem oblongum scirrhosum inæquabilem, tubi capacitatem penitus delentem. Quæ observatio similitudinem quandam habet cum observatione nostra ultima, in eo tamen oesophago, nisi memoria fallor, degeneratio non tam insignis erat, neque tam complicata obstacula ac in nostra (a). Imo exstat observatio oesophagi adeo degenerati, ut sectione cadaveris, impotentia alimenta etiam liquida versus ventriculum depellendi defuncti, inveniretur tota ipsius substantia mutata in massam tenacem viscidam atque putridam coloris fusci (b).

Non incongruum fore duco huc raram observationem conferre, à Doct. GRASHUIS cum Academia Cæsarea N. C. (c)

com-

(a) Vid. Obs. ult. Tab. 7.

(b) Vid. *the Monthly Review* for November 1779. seu Vol. LXI. p. 391.

(c) Act. Phys. Med. Tom. IV. Obs. 73.

communicatam, quæ mirabilem quoque a statu naturali aberrationem exhibet. De virgine agit, quæ, postquam per septem menses dirissima impeditæ alimentorum Depulsionis symptomata passa fuerat, tandem placide exspiravit, in cujus oesophago variæ & tam singulares occurrebant degenerationes, ut operæ pretium sit anatomiam ejus ex Actis desumptam hic adjungere. „ Integumentis dissectis & elevato sternum, pulmones omnino naturales conspiciebantur, nisi quod hinc & inde maculæ purpureæ apparerent, quasi sanguine congrumato infartæ: nusquam pleuræ adhærebant, vel ullo modo erant concretæ; cor sanum erat & naturali simile; in medio pectore aliqua quidem induratio sentiebatur, ad latus & dorsum tendens, juxta corpora vertebrarum, nondum autem peculiare corpus intumescens; separabatur pulmo sinister paulo magis ab ejus vasis & partibus contiguis simul cum aspera arteria, ut oesophagus nudus oculo adpareret: hætenus, autem nihil observari poterat, nisi quod Oesophagus circa medietatem pectoris præternaturaliter amplificatus videbatur, & quo ad tactum durus, maxime versus latus sinistrum. Ipso tandem parva incisione aperto oesophago, statim exiit sanguis coagulatus, huncque remotum, statim sanguinolenta & ichorosa materies excipiebat, magna in copia; Oesophagi membranæ nunc instar digiti minoris crassæ videbantur. Digitus intra factum foramen immissus offendeat durum quoddam & carnosum tuberculum,

posteriori parti oesophagi non solum adnexum, sed etiam firmiter affixum corporibus vertebrarum, a cujus latere inferius alterum simile aderat: digito circumquaque converso a dextro oesophagi latere magna quasi spelunca inveniebatur, ovi anserini magnitudinis, quo loco tunicae valde tenues erant, inferius naturalis erat magnitudinis & capacitatis; idem autem magis dissectus ad longitudinem quatuor circiter pollicum ejus erat crassitie, ut antea dictus, durus, insuper & callosus fere albicantis coloris; hæc durities oblique juxta corpora vertebrarum ad earundem partem posticam pergebat: inter oesophagum & vertebrae porro hærebant carunculæ multæ, quæ sanguinem fundebant, quando separabatur oesophagus a vertebra; qui ibidem loci firmiter spinæ adhærebat."

Nec inutile erit, quoniam in antea memoratis Commentationibus Actorum Harlemensium adduci nondum potuit, adduxisse Observationem de Viro fame consumto ab ossæa oesophagi angustia, quam postea descripsit Cl. J. D. METZGER (a). Laborabat Auriga Celsiss. Comitis Bentheim. ex abusu spirituosorum angustatione oesophagi, ita ut solidi cibi descendere non possent; pergebat adhuc in hisce utendis contra consilium sui Medici, donec lecto affixus emaciatus ac debi-

---

(a) Vid. ejus *Abyersfar. Med. Vol. F. p. 175.* Traj. ad Mosam. 1774. ed.

bilitatus moreretur. Examine cadaveris anatomico apparebat oesophagi tractus, qui asperæ arteriæ subjacet, angustatus, contractus, & in ossæam substantiam induratus; per longitudinem etiam discissus nihil naturalis fabricæ monstrabat, sed tunicæ ita erant degeneratæ, ut massam irregularem organicam exhiberent.

Tandem inter causas in ipso oesophago hærentes memorari debent Concretiones parietum cum adjacentibus partibus eorumque Rupturæ, quas in eodem subjecto simul adfuisse, & lethalem Dysphagiam produxisse, docuit sectio cadaveris, cujus descriptionem ad calcem harum Observationum addere lubet, unde ut major capi possit utilitas, necessarium duxi præmittere morbi Historiam, qualem diligenter dum ægrotaret Foemina, quæ morbum illum habebat, notandi habui occasionem.

Ceterum, qui dictarum similiumve Causarum ampliorem expositionem desiderabit, adire poterit uberrimos illarum fontes, quos aperuerunt Viri Clarissimi jam nominati ANT. DE HAEN, M. V. GEUNS, P. NAHUIS, quibus addi possunt HALLERUS (a), TRILLERUS (b) alique.

§. VIII.

(a) *Elem. Physiol.* Tom. VI. p. 100, 101.

(b) In *Diff. singul. de Fame leth. ex Callosa Oris. Ventric. angustia*, vid. *Opusc. Med. ejus* Tom. I. p. I. III & *HALLERI Collect. Diff. Pract.* T. III. p. 31.

§. VIII.

In classe caularum in adjacentibus partibus hærentium, imprimis in censum venire debent variæ ventriculi, hepatis, diaphragmatis, pulmonum, laryngis & glandularum dorsalium affectiones, nec non aërtæ aneurysmata & spinæ incurvationes, aut exostoses in corporibus vertebrarum natæ, horumque luxationes aliaque vitia.

§. IX.

Inter Ventriculi affectiones, quæ huic malo generando suum symbolum conferunt, memorari imprimis meretur inflammatio, quatenus producit spasmos oesophagi violentissimos, & si ad superius orificium locum habeat facile suppurationem & cicatricem, imo & frequentissime ejus callosam producit indurationem, quæ toties lethalis jam observata est (a).

Eadem mala produci possunt ab acido forti in ventriculi cavo prædominante, atque frequentius eructato, quale locum habuit in juvene quodam, quem vidit Clarissimus VANDOEVEN eructantem materiem acritate oleo vitrioli quasi similem,
cum

(a) Vid. de hac TRILLERUM in Disput. citata: doct. quoque GYSER Argent. 1770. de eadem Cardiacæ Callositate Dissertationem edidit, quam citat. Cl. MESCHER l. c.

cum terra effervescentem, atque candidum (*vernīs*) tabulæ, in quam forte illa effundebatur, derodentem: qui etiam Auditoribus narravit, se in homine morbo nigro laborante observasse atrabilariam materiem vomitu rejectam adeo acidam, ut dentes roderet, & stannæ matulæ, in quam eructabatur, fundum macula alba inficeret, veluti ab acidis corrodentibus fieri solet. Talis certe austeræ acidæque acrimoniæ effectum ad Dysphagiam producendum multum posse, nemo negabit. Dum etiam talis acrimonia in ventriculo ipso ejusque inferiore parte non minus ac superiore & in oesophago suos fatales edit effectus, & ita cibos & potus ad ventriculum usque quidem pervenire finit, sed transitum ad duodenum iis præcludit, & violentissimos vomitus atque anxietates & tandem atrophiam causat, quales observationes quidem ad manus sunt, quas autem hic non adducam, quum sequenti fasciculo speciatim, de pylori affectibus morboſis agere animus sit.

Hepar inflammatum etiam singultus difficillimi atque pertinacissimæ oesophagi constrictiones sæpe concomitantur; vel & si hujus visceris sinister lobus induretur, vel mole increſcat quavis de causa, hic sua compressione iter assumendis præcludere potest (*a*): quod & facit Diaphragma, si laboret similibus modo memoratis malis, vel si fortiter constringatur.

Pul-

(*a*) Vid. MORGAGNE de Sed. & Caus. Morb. Ep. XXVIII. §. 17.

64 G E N E R A L I S D E S C R I P T I O.

Pulmones vario modo morbose constituti, non solum comprimendo, sed etiam, propter arctam contiguitatem, cum oesophago concresecendo, vel morbosam, quam induerunt constitutionem ei communicando, ad producendum nostrum morbum conferre videntur, uti ex HAENII observationibus (a) & Casu a nobis allato concludi potest (b). Inter partes adjacentes oesophago difficultatem creare laryngem posse expertus sum in juvene gibbofo, cujus larynx contra quorumvis emollientium atque resolventium applicationem ossream induebat naturam atque oesophagum totum lente claudebat; symptomata dysphagiæ comitabantur, anxietates cum angustia incrementales, dolores acutissimi in parte affecta, forte ab ossificationibus irregularibus a postica parte quæ oesophagum pungentes convellebant, lenta glandularum colli intumescencia, tensiones utriusque colli & capitis lateris dolorifici; quantitas muci non adeo magna erat, quæ excernebatur ac in aliis casibus, respiratio difficilis ex gibbositate jam inveterata emaciationi notabili adjuncta, mortem acceleravit. Examen anatomicum cadaveris a consanguineis impediabatur.

Frequentissime vero omnium partium adjacentium peccant
 Glan-

(a) ANT. DE HAEN *Tract. cit. p. II.*

(b) Vid. *infra Cap. VII. Obs. 1.*

Glandulæ oesophagi conglobatæ (*a*), atque Vesalianæ; harum indurationes & præternaturale incrementum sæpius quam aliæ causæ nostrum morbum producunt, uti plurima docent observata. Quandoque tamen & alia corpora glandulosa oesophago adjacentia tumore & induratione tali peccant: sic in duabus Figuris, quas delineandas curavi, & in penultima hujus opusculi tabula apposui, adfuit glandulæ talis morbosa magnitudo: in adultæ nempe Foeminæ oesophago, ille tumor, qui infra glandulam thyrioideam oesophago adjacet (Tab. VI. Fig. I & II. *gg**), videtur nil aliud esse, nisi glandula conglobata in præternaturalem molem aucta; dum alter tumor, qui in juniore corpore ad divisionem arteriæ asperæ apparet (Tab. VI. Fig. IV & V. *d*.) videtur ex Vesalianis esse, propter locum, quem occupat, & quia nonnullæ aliæ hujus generis, minores tamen, a statu naturali aberraverant: Quæ observatio non absimilis TULPIANÆ, quæ glandulas asperæ arteriæ accumulantes morbosas exhibet (*b*). Quidquid sit, ex hisce figuris saltem patet, hasce glandulas posse indurari, mole augeri, oesophagum comprimere, atque lethalem Dysphagiam producere.

Porro inter has partes adjacentes numeramus Aörtam, quæ

VO-

(*a*) Vid. HALLERUM *Elem. Phys.* T. I. p. 139. & *seqq.* & T. III. p. 150. & 151, cf. autem inpr. de hisce cl. VAN GEUNS *l. c.* p. 64.

(*b*) *Obs. Med.* L. I. *Obs.* 44.

volumine aucta, uti in aneurysmatibus fit, adjacentis oesophagi actionem non potest non turbare. Quod non mirum videbitur, si quis arctam viciniam harum partium considerat, dum (quod miror) ab auctoribus, qui aortæ aneurysmata in thorace obvia descripserunt; raro de dysphagia ut symptomate hujus vitii mentio fit, dum tamen aliquando pro nostri morbi causa descriptum est (a) ego ipse observavi aneurysma magnum magnæ arteriæ in abdomine, quod tanta incommoda in ventriculo, liene & rene sinistro effecit, ut inde facile colligi posset, quod si hoc idem in superiore parte locum habuisset, certo certius oesophago penitus clauso lethalis dysphagiæ causa exstitisset: hujus autem observationis latior descriptio cum delineatione partium in posterum sequetur.

Quascunque pectoris partes, degeneratione & induratione correptas, oesophagum ita comprimere & angustare posse, facile quilibet agnoscet, qui attente legerit effectus Steatomatis istius, quod in Ill. Comit. S. Albani cadavere invenit & descripsit sæculi nostri & Academiæ Leidensis ornamentum BOERHAVIUS (b). Thymi glandulæ indurationem posse nonnunquam etiam Dysphagiæ ansam dare, patet ex observationibus, quas

in

(a) Talis observatio exstat in *Hist. Acad. reg. scient. Paris. anni 1700. p. 178.* & apud MORGAGN. *l. c. Ep. XVIII. §. 22.*

(b) *V. Atrocis Morbi Hist. alt.*

in elaboratissimo suo Commentario, qui præmium Societatis Harlemensis reportavit, adduxit Clar. VAN GEUNS (a). Pericardium intus contentis expansum oesophagum quoque ita afficere posse, patuit mihi in cadavere Juvenis 20 circiter annorum, quod ante aliquod tempus difsecui, & cuius Historiam Anatomicam ad calcem Differtationis tertia Observatione addidi.

Spinæ incurvationem raro ad tantum procedere gradum, ut hinc cibi per oesophagum descendere non possint credimus quidem, attamen incurvatio illa non parum contribuit ad majorem ciborum vel potuum fervidorum, gelidorum, asperorum, austerorum, acrium, scabrorum similibusque allisionem, & attritum, ad parietum oesophagi latera; adeoque mali nostri initia facere & progressum promovere haud parum posse videtur. Aliquando etiam vertebrarum corpora inter se invicem coalescunt, absque incurvatione quidem spinæ, sed intermedia cartilagine degenerata in osseam naturam atque satis notabiles exostoses formante; quale specimen possideo quinque vertebrarum dorfi, absque incurvatione concretarum, in quo prominent notabiles nodi a quoque latere corporum per degeneratam in os cartilaginem producti ita, ut costas duas immobiles quoque retinuerint;

hi

(a) *L. c. pag. 75.*

hi nodi, si paulo magis versus anteriora locum haberent, tantæ molis sunt, ut notabiliter oesophagi actionem turbassent. Luxationem spinæ difficile Depulsionem producere quoque posse, videtur concludendum ex GALENI loco, quem citavit SWIETENIUS (a). Certo certius ciborum transitus difficilis quoque fuit in illo homine cujus cranium coalitione atlantis, cum occipite & epistropheo rarum, adhucdum possideo, in quo distantia vertebræ superioris ab ossibus palati tam parva est, ut in depurato capite vix digitus pollex intromitti posset (b).

§. X.

Enumeratis jam Causis nostri morbi occasionalibus, quæ ex ipso oesophago vel partibus adjacentibus profluunt, recensendæ nunc illæ sunt, quæ in remotiori parte hærentes Nervosum systema ita afficiunt, ut canalıs cibarii fiat angustatio. Sic observata est impedita alimentorum Depulsio a materia viscida tenaci ventriculos cerebri obsidente (c), qua fiebant aliarum partium spasticæ constrictiones & etiam oesophagi, ita ut inde

pe-

(a) *Comment. ad Aph.* BOERH. Tom. II. pag. 647.

(b) Vid. Clar. SANDIFORT: *exercitationum academ: Cap. III.* ubi hæ partes accuratissime descriptæ sunt & *Tab. III. Fig. 1.* ejusdem operis optime illustrantur.

(c) Vid. BONET. *Anat. Pract. L. 1. Sect. 13. Obs. 15,*

penitus obturaretur. J. J. WEPFERUS (a) observavit deglutionem impeditam ab hemicrania, WINCKLERUS (b) post apoplexiam: in S. N. etiam certissime hæsit illa causa Dysphagiæ moralis, nisi fuerit effectus phantasie vitiatae, quam ROSINUS LENTILIUS allegat (c): erat nempe Foemina, quæ omnia esculenta & potulenta prompte poterat deglutire, excepta Hostia consecrata, quam, licet adhiberetur vis, ut versus ventriculum descenderet, semper revomuit.

C A P U T Q U A R T U M.

DEPULSIONIS IMPEDITÆ SYMPTOMATA ET DIAGNOSIN PROPONENS.

§. I.

Symptomata, quæ in crudelissimo hoc morbo occurrunt, non minus tristia quam gravia sunt: illa, quæ à causa proxima (Cap. III. §. 1.) dependent, ut plurimum inter se conveniunt;

(a) *Obs. Med. Pract.* pag. 141.

(b) Vid. WEPFERI *Hist. Apoplectit.* Obs. 13. pag. 464.

(c) Vid. *Ephem. Acad. Nat. Curios.* Cent. 7. Obs. 61. pag. 125.

niunt; observantur tamen in altero, quæ in altero ægro non occurrunt, sicque à se invicem differunt: quæ differentia, non ita ab ipso morbo dependet, sed potius debet quæri in diversitate causarum occasionalium, aliarumve conditionum accidentalium, uti ætatis, temperiei, sexus ac vitæ generis.

§. I I.

Generalia autem symptomata, atque omnem depulsionem impeditam concomitantia, sunt sensus difficilis cujusdam obstaculi, quasi trabis, in quadam oesophagi parte, superiore, media vel inferiore, quousque alimenta perveniunt, ubique sistitur progressus versus ventriculum. Solet quidem hujus mali lentum incrementum esse, in initio vix sanitatem lædens, in fine autem violenter hominem crucians (cf. *Cap. II.*) nisi sit casus acutus, v. g. inflammatio, catarrhus, spasmus, vel si producat ab heterogeneo quodam corpore in oesophago hærente. Æquo tamen passu non progreditur, aut eadem violentia agit, sed aliquando adest mali remissio, paulo post exacerbatio nova: eæque remissiones & exacerbationes symptomatis illius sunt longiores vel breviores, pro varietate causarum & accidentalium conditionum, quæ in ægro tante adsunt. Fames solet intolerabilis esse; fauces obsidentur sæpe mucosissimo, qui etiam magna quantitate evacuatur, in

inprimis eo tempore, quo ægri aliquid ingerere tentant, aut jam ingesserunt; emaciatur corpus, cacochymicum fit & cachecticum; omnes functiones debilitantur & languent, fames definit, & atrophica tandem mors morbum terminat. Rara fit mali eradicatio. Hæc sunt generalia symptomata, quæ constanter in omni oesophagi angustatione morbosa adsunt.

§. III.

Sunt tamen & alia, quæ dependent a varia conditione morbosa, quæ in causa est, ut oesophagi capacitas minuatur: horum autem innumera series est, & diversitas adeo magna, ut in singulis ægrotis alia atque alia occurrant. Quum ergo eorum enumeratio deberet consistere in compilatione verborum variorum Auctorum, & repetitione illorum, quæ in Casibus a me observatis notata sunt, nec non in *Cap. II.* jam sunt memorata; hisce inhærere longius nolo, ne attentione & patientia Lectoris abuti velle videar, unica tantum observatione addita, ad Diagnosin nostri morbi exhibendam transibo; Cl. Præceptor OOSTERDYK mecum communicavit, sese in Vetula; dysphagia cum febre remittente laborante, observasse Aphthas albas, copiosas, facile tamen solubiles, prægressa jam diu alvi constipatione pertinaci admodum, quæ unde originem traxerint, dubium est: forte ex cacochymia per inediam diuturnam orta.

§. IV.

§. I V.

Cognoscitur Morbus ex præsentē difficultatis sensu, in quadam oesophagi parte, ad propellenda alimenta; ex regurgigatione frequenti ingerendorum per os & nares; ex copiosiore solito muci in os affluxu; & ex emaciatione corporis.

Ex hisce signis præsentibus facile possumus concludere, adesse Depulsionem alimentorum impeditam. Utinam eorum causæ tam facile erui possent! sed contrarium semper locum habere, omnes, qui talibus ægris adstiterunt, dolent Medici. Aliquando quidem in collo, si in superiori quadam parte hærent, sese oculis vel tactu perquiri & cognosci permittunt; sæpiissime autem fomes magis inferiora versus hæret in pectore reconditus, & attentissimos quoque Medicos fallit, quod in Cadaverum dissectionibus (quæ tamen propter nefandam vulgi superstitionem a consanguineis plurimis in casibus negantur) patet. Si autem cultro anatomico tale cadaver traditur, tunc quandoque occurrunt quædam conditiones morbosæ, de quibus, dum vivi adhuc erant ægroti, nunquam Medentes cogitaverant, aut cogitare poterant. Quid ergo in tantis rerum tenebris est agendum? Non licet, me quidem iudice, Medico in hisce plane quiescere, & miseros illos Mortales suæ forti relinquere, sed oportet, ut sedulo inquirat, an ex causis prægressis vel symptomatibus præsentibus, si non ad certam,
ad

ad probabilem saltem fomitis hujus morbi indolisque cognitionem pervenire possit, eaque forsan occasionem acquirere auxilium qualecunque ipsis procurandi.

§. V.

In acutis casibus res sæpe satis clara est. Sic v. g. inflammatio ex violentissimis, qui comitantur doloribus, ex febre acuta continua præsentē, ex prægressis causis inflammationi generandæ aptis, satis facile cognosci potest. Spasmus ex causis prægressis eum producere solitis, aut inprimis ex manifestis remissionibus & exacerbationibus, debet cognosci: hæ autem in omnibus casibus, & à quibusvis causis oriundis, adesse quidem observantur, si autem a solo spasmo morbus oriatur, lucida adsunt intervalla, ita quandoque, ut pro tempore ab omnibus molestiis liberi sint ægrotantes, & nulla adsint morbosæ conditionis signa; pro tempore iterum deinde tam validas oesophagus constrictiones subeat, ut, cum anxietatibus atque doloribus, iter ab ore versus ventriculum penitus clausum sit. Si a Corpore heterogeneo deglutito, atque in tubo hærente, malum oriatur, ex narrationibus ipsius ægrotantis vel adstantium, atque exploratione ope stili balenacei sæpe certo causa & sedes morbi inquiri potest.

§. VI.

In illis autem casibus, ubi a levibus primordiis ortus morbus est, Medicum plerumque causa latet, & quandoque etiam distingui nequaquam potest an præsens Dysphagia indurationi oesophagi ipsius, an compressioni glandularum aliarumve partium adjacentium, an paralyfi debeat adscribi; quum aliquando nulla horum morborum certa signa in vivis occurrant, ubi tamen, si cadaver examinatur, aliquando una vel altera, aliquando plures, imo quoque omnes memoratæ conditiones occurrunt.

Iustam tamen habemus causam, cur credamus adesse Paralyfin muscularium oesophagi fibrarum, si fauces ad conspectum sunt pallidæ atque collapsæ. Aliquando autem, cum oculos fugit mali sedes profundior, signa petenda sunt 1°. ex ætate senili, quæ, propter quotidie decrefcentem vim vitalem, quam maxime disponit ad partium musculosarum resolutiones; 2°. probabile est, malum a paralyfi oriri, si prægressi sunt morbi, qui etiam in aliis partibus talem conditionem relinquunt; 3°. prægressæ evacuationes majores, sive nimia copia sanguis sit detractus, sive alii humores copiosius, quam par est, effluxerint, quorum autem omnium nimia seminis jactura plurimum facit ad hanc affectionem; 4°. signum paralyfis est descensus facilior solidorum quam fluidorum.

Si

Si autem sentitur locus, quousque preveniunt, ubique remanent alimenta, absque rejectione, tunc conjecturam Sacci in oesophago formati facere licebit.

Ab oesophagi ipsius Induratione malum oriri credimus, vel a Tumoribus in eo formatis illud excitari, si 1°. tales prægressæ sunt causæ, quæ hosce generare possunt, v. g. arrosiones tunicæ internæ, inflammationes, abscessus & aliæ, de quibus antea vidimus. 2°. Si adsit ætas senilis cum universali solidorum Rigiditate, præcipue si malum incidat in subjecta, quæ dedita sunt vel antea fuerunt abusui potuum spirituosorum, acriorum aromaticorum, cum forti tabaci fumigatione, vel etiam in hominibus, qui potus aquosos & cibos fervide deglutire amant. 3°. Denique, si instrumento exploratorio firma opponitur resistentia.

Induratas glandulas denotant in nostro morbo. 1°. Temperamentum laxum pituitosum frigidum. 2°. Atrophia, quam etiam aliarum glandularum, præsertim conglobatarum, comitantur tumores. 3°. Morbi Catharrhales frequenter prægressi, quorum recidivæ minima de causa concipiuntur in dispositis, & sic facilis occasio humoribus stagnandi in suis glandulis inde nascitur. 4°. Sedes mali: quæ est vel in collo ad laryngem, vel in thorace ad divisionem asperæ arteriæ in Bronchia, vel ad locum illum, ubi Thymus in junioribus conspicitur, vel etiam ad superius ventriculi orificium; quale specimen olim in Physiolo-

gico Museo Cl. Præceptoris VAN DOEVEREN servabatur: quo & reduci potest ille tumor glandulosus, in nostra Observatione I. Cap. VII. memorandus, quem exhibet Figura III. adnexæ Tabulæ 6^æ. 5°. Resistentiam hoc in casu non tantam offendit instrumentum, quod ad explorationem immittitur, quam ubi oesophagus ipse induratus est: sed hoc quasi monticulum superscandit, & ultra obstaculum protrusum facile penetrat versus inferiora, hinc etiam, quando malum nondum ad maximum gradum progressum est, percipitur sensus quasi lateraliter juxta oesophogi parietem descenderent alimenta. 6°. Probabilitatem maximam, oesophagum ab adjacentibus glandulis comprimi, petimus ex eo, quod Cacochymia hæc obstructions etiam in aliis, quæ visui sese præbent, partibus producens, in corpore præsens sit, qualis est strumosa, rhachitica, cancrosa, similisve.

Alia mala adjacentium partium v, g. Aörtæ aneurysmata, Pulmonum vitia, morbi Hepatis, Diaphragmatis aliorumque organorum varii, ex propriis sibi signis debent cognosci, quæ, dum in omnibus Practicorumere Systematibus enumerantur, nostra repetitione non indigent.

Quando malum valde complicatum est, signa solent esse adeo confusa, ut ex hisce nihil certi Medico concludere liceat: & plerumque quidem res sese ita habet, saltem in pluribus Ægrotantibus, quos hoc morbo laborantes vidi, nunquam cer-
ta,

ta, hanc vel illam conditionem morbosam præsentem indicantia, signa me vidisse memini.

C A P U T Q U I N T U M.

MORBI DYSPHAGIÆ PROGNOSIN SISTENS.

§. I.

Prognosis consistit in sequentibus. Dysphagia Morbus in genere est periculosissimus, rarissime sanationem, aliquando palliationem admittens, ut plurimum autem in longum protractus lenta morte terminatur (a).

Sunt autem gradus in periculo pro diversitate atque gradu causæ constituentis diversi: dantur enim causæ, quæ certam producunt inevitabilemque mortem; dantur, quæ licet non quidem possint sanari, tamen, si recte tractentur, vitam non destruunt; possunt etiam adesse tales causæ, quæ, minori pertinacia atque periculo stipata, jubent, ut non omnem sanationis spem abjiciamus. Videamus breviter de singulis.

§. II.

(a) Conf. Cap. II.

§. II.

Lethalem eventum prædicere debemus 1°. Si malum oriatur ab oesophagi partiumve adjacentium scirrhusa Induratione; hæc enim certo non auscultat resolventibus remediis: saltem nostris in regionibus plurimi Medici atque Chirurgi testantur, se in vero scirrhuso nunquam à resolventibus, licet fortioribus, remediis, tales effectus vidisse, quales nonnulli de iis scribunt. Steatomata in pectore certius quoque, & sine ullo dubio, huc spectant. 2°. Neque curari morbus potest, si oritur ab Excrecentiis fungosis vel carcinomatosis in cavo oesophagi, de die enim in diem talis causa in pejus ruet, donec clauso penitus tubo, mors diu expectata insequatur. 3°. Idem periculum adest, si Spina dorso adeo sit incurvata, ut hujus angulus parietes oesophagi ad se invicem comprimant, aliudve ejusdem vitium Dysphagiam producat. 4°. Aneurysma magnæ arteriæ dysphagiam producat raro finit, ut in longum potrahatur, sed sæpius cito, semper certo, interficit afflictum hominem. 5°. Lethalem eventum declarare possumus, si oritur morbus a callosa oris ventriculi induratione, quod malum frequentissimum esse patuit ex Auctoribus supra citatis (a). 6°. Fa-

---

(a) Vid. etiam cl. VAN GEUNS l. c. p. 68. 123.

6°. Fatum lethale est, si via ciborum per talem præcludatur Saccum, qualem Bristolienſis Medicus LUDLOW obſervavit & antea citavimus ex actis Medicorum Londinenſium (*a*).
7°. A poſteriore concludere licet, in complicatione illa malorum, quam in Foemina illa, cujus morbum obſervavi, inque *Cap. VII.* deſcribam, ſimilibuſve, nullam ſanationem locum habere poſſe, quæcumque etiam adhibeantur remedia.

§. I I I.

Morbus diu poteſt perferri atque tollerabilior reddi ægris & palliari, ſi atonia vel paralyſis fibrarum oſophagi muſcularium impedit, quo minus rite peragatur deglutitio: ſi enim neque ſtimulo remediorum roborantium neque electrico poſſimus prodeſſe, habemus instrumenta, quibus protrudere vel injicere poſſumus ſat magnam alimentariſ materiæ quantitatem, ut vita ſuſtentari poſſit. Nec dubitari poteſt, quin dictarum antea cauſarum noſtri morbi variæ ſint, quæ poſſint lente procedere, aut ab idoneis remediis ita corrigi, ut per annos durent: qualia exempla varia exſtant in Commentario ſæpe memorato cl. VAN GEUNS, & quidem ſpeciatiim illa obſervatio, quam

---

(*a*) Vid. *Cap. III. §. V.*

30 GENERALIS DESCRIPTIO

quam ei suppeditavit doct. STINSTRÄ, de Foemina quinquagenaria, topica, ut videtur, ulceratione laborante (a). In pigritia fibrarum oesophagi ab incipiente rigiditate haud parum valere poterunt resolventia, diluentia, emollientia, similiave remedia.

§. I V.

Non autem semper spem radicalis sanationis abjici omnem debere, patet exinde, quod possint adesse causæ minori progressu, violentia & pertinacia præditæ, quæ sanationem quandoque admittunt, nam sublatis causis tolli etiam effecta poterunt. Sic v. g. sanabile malum est, 1º. Si oriatur ab Inflammatione, novimus enim, omnis partis inflammationem, si in optabilem abeat resolutionem, imo etiam si suppuratione facta abscessum formet, sanari adhucdum posse; idque uti ratio docet, ita & experientia confirmat. 2º. Si oriatur morbus a spastica oesophagi, cardiæ, vel diaphragmatis Constrictione, sanari quoque poterit: ita tamen, ut prudentissime sit cavendum etiam à levissimis occasionalibus causis, ne recidiva concipiatur; quod satis cito fit. 3º. Sanabile quoque malum est, si a non insanabili plane Intumescencia glandularum in collo

ja-

(a) Vid. *Acta Harlemens.* Tom. XI. pag. 166.

jacentium oesophagus comprimatur; hæc enim tum internorum remediorum ope, tum applicatione cataplasmati vel emplastri resolventis, frequenter & fere quotidie tolli solet, nec tolli certe omnino respuet, ubi compressio superioris partis oesophagi ab ea excitatur. 4°. Sanationis spem habemus, si adsit talis oesophagi, vel glandularum, vel viscerum, aliorumve organorum adjacentium obstructio, induratio, aliave comprimens oesophagum affectio, quæ non sit indolis scirrhusæ, & resolutionem ex sua natura admittat. Videmus enim, aliarum partium musculosarum ac glandulosarum indurationes resolvi posse ope remediorum resolventium, uti sunt succus Cicutæ, Antimoniata, Mercurialia, Gummi ferulacea, Aqua marina, Extracta amara &c. (a), quæ in hisce casibus adhiberi sequente Cap. apparebit. Sic in Infante ex pertinaci acido ventriculi valde emaciata, ac duro ventris tumore cum manifestis mesentericarum glandularum indurationibus laborante, bilem animale cum Syr. Cichorei tanto cum effectu adhibui, ut, quæ ex inedia morituræ speciem referebat, puellula brevi tempore perfecte sana sit reddita, & habitus corporis ejus ita sit mutatus, ut jam multa pinguedine niteat. Cum autem adesse possint indurationes glandularum oesophago adjacentium,

quæ

(a) Vid. *Acta Harlem.* Tom. XI. pag. 112. & seqq. & pag. 231.

quæ ejusdem sunt indolis, sequitur, quod hisce in casibus a remediis resolventibus tempestive adhibitis idem exspectare liceat. 5°. Tandem sanari poterit oesophagi obturatio, si producat a Corpore heterogeneo deglutito, & accedat statim Chirurgus dexter, qui pro ratione conveniente illud ulterius in ventriculum propellat vel extrahat sursum.

C A P U T S E X T U M.

DE CURATIONE DEPULSIONIS ALIMENTORUM IMPEDITÆ.

§. I.

Medicus ad sanandum Dysphagiæ morbum vocatus in omni Ægrotante nec potest nec debet eodem procedere modo, sed diversimode agendum ipsi est, prout varia constitutio corporis, morbi duratio, symptomatum numerus & violentia, causarum diversitas, virium ratio, aliæve accidentales conditiones postulabunt. Statuimus autem, ne omnium illorum Indicationum examine in nimium extendatur hoc Caput, in omnibus in genere Curam sequentibus Indicationibus absolvi posse, ita ut nunc hæc, nunc illa vel altera, in Ægrotis adhibeatur.

Ia. Ju-

I^a. Jubet ut tollatur Causa Depulfionis alimentorum impeditæ proxima; II^a. Ut, si non possit hæc tolli, mali progressus prohibeatur, & corporis vires sustententur; III^a. Ut symptomata molesta & urgentia mitigentur, & Vita, quamdiu fieri Arte potest, conservetur.

§. I I.

Primæ Indicationi fatisfit, si removeantur causæ remotæ angustationem oesophagi nimiam producentes: quum autem hæ admodum sint diversæ, diversa quoque requiritur medendi methodus ut spartam nanciscamur: quem in finem in hac §. breviter hæc exponam, quatenus accommodari possint ad varias istas Dysphagiæ species, quas in ultima §. Cap. V. vidimus non omni sanationis spe destitui. Quum vero ab Aucto-ribus antea laudatis hæc res sedulitate & accuratione magna fuerit tractata, B. L. a me non multa expectabit, quæ eorum laboribus adjici possint, & brevitatem me amplexum fuisse, facile excusabit.

A.) Si ab Inflammatione oesophagi angustia producat, antiphlogistica tota cura esset debet, modo ne talia adhibeantur, quæ directe parti affectæ applicata suo stimulo nocent, quare nitrosa, acida, salina, in aliis inflammationibus tam utilia, hic interne non possunt in usum vocari. Verum post venæsectio-

nes in brachio, pro intensitate inflammationis atque constitutione ægrotantis, audacter repetitas, conveniunt illa, quæ diluunt, demulcent, humectant & sensilitatem affectæ partis moderant, uti sunt Linctus, Decocta, Julapia mucilaginosæ & leniter refrigerantia: quum autem sæpius fiat, ut nulla penitus medicamenta ingerere possint ægrotantes, in externis remediis solamen quærere debemus, inter quæ potissimum conveniunt Cataplasmata emollientia & resolventia dorso applicata, ad illum locum, ubi dolor sentitur, vel Fomenta aut Emplastra eidem scopo inservientia. Si autem occasio sit instituendi Balneum calidum totius corporis, capite excepto, nullum scopo melius respondens, quam hoc, putaverim remedium; aperiuntur enim ejus efficacia pori inhalantes, humores diluuntur, & resolvuntur spasticæ quarumcumque partium constrictiones. Si autem huic non datur aptus instituendi locus, per Clysmata diluentia, resolventia, saponacea idem præstare conabimur, quæ tum etiam primario conducent, quando, propter summam Oesophagi inflammati sensilitatem, nulla, vel non sufficientia, ingeri poterunt Remedia Antiphlogistica. Sed omnibus hisce absque successu tentatis, Vesicatorium in usum vocandum est, & ad dorsum applicandum, ut hoc vi sua resolvante ac revellente idem præstet ac in aliis inflammationibus internis, in quibus salutare suos effectus toties exseruisse observatum est Practicis non nimium meticulosis & male prudentibus.

Si-

Sique hæc omnia nihil juvent, & ad Suppurationem inflammatio transeat, quod ex remittentibus quodammodo febre atque dolore, & permanente (si non aucto) angustationis sensu, cognoscitur, omnia conveniunt, quæ ad maturationem atque rupturam abscessus aliquid conferre possunt. Ubi ruptus fuerit abscessus, & pus ex corpore eliminatum, in id laborandum est, ut ulcus curetur: interim quoque spasmi, pro quorum majore vel minore efficacia etiam dysphagia gradu multum differt, compescantur talibus remediis, quæ illis opponi solent, adjunctis simul, quæ ulcus depurant, & ad ejus consolidationem faciunt. Communicavit mecum Celeb. OOSTERDYK, sese in tali casu cum successu exhibuisse Mixturam anodynā & subadstringentem sequentem in paroxysmo, R_ç. *Aquæ Naphæ* ʒ ij. *Tinct. Croci* ʒ ss. *Laud. pur.* gr. j. *Mell. Rosacei* ʒ iij. M. subinde ad parvum cochlearculum assumendam; & extra paroxysmum exhibebatur sequens remedium, R_ç. *Mell. Rosac.* ʒ j ss. *Gumm. Arab.* ʒ j. *Myrrh. Elect.* ʒ j. *Cort. Peruv. Elect.* ʒ iij. *Syr. Rosar. rubr.* q. s. M. fiat Electuarium accurate mixtum, cujus omni hora, vel quovis bihorio, parvum cochlearculum assumi debebat.

Si vero exitus Inflammationis fuerit in Indurationem, multa moliri non debemus, ne absque fructu ægris plus incommodi & noxæ quam emolumenti afferamus: sed emollientibus atque humectantibus progressui mali istius prospiciendum est, caven-

do sedulo ab omnibus calidis, acribus, stimulantibus, adstringentibus, frigidis, gelidis, quæ affectam partem irritando facile ad callosam, scirrhosam, imo canerosam indolem morbi producendam contribuerent.

B.) Spastica oesophagi Constrictio pertinax sæpe & curata difficilis est impeditæ Depulsionis causa, & eo quidem frequentior, quo sensibilibior est tubi alimentaris tota substantia fibrosa admodum & nervosa, quoque ideo magis plerisque oesophagi affectibus sese ut symptoma adjungit (a). Ut hæc sanetur, tolli debent causæ, quæ spasmus produxerunt: quod pro eorum diversitate vario modo tentari debere per se patet. Cæterum ab Opiatis, Antihysterics, Fomentis, Cataplasmatibus & similibus (b) præcipuum auxilium exspectamus: dum in plenaria præclusionione, ad qualemcumque corporis nutritionem suggerendam, Clysmata nutrientia non sunt omittenda.

C.) Simili modo procedendum est in cura Paralyseos oesophagi: sollicitè præterea inquirendæ sunt ejus causæ, & cognitæ hæ quovis meliore modo corrigendæ, dum per stimulantia Roborantia (c), intus assumpta atque extus applicata, nec non per stimulum electricum, oesophagi pristinus tonus instaurandus

---

(a) Conf. Cap. II.

(b) Vid. *At. Harlem. Tom. XI. pag. 111. & 163.*

(c) Vid. *At. Harlem. Tom. XI. pag. 110.*

duſ eſt: impotentiaẽ autem cibos ingerendi interim ſuccurrimus Inſtrumento idoneo alimenta propellendo adaptato (a).

D. Si vero malum oriatur ab Indurationibus ipſius Oeſophagi vel adjacentium Glandularum, ad remedia, quæ hiſce reſolvendis apta reperta ſunt, confugiendum eſt. Hoc ſcopo laudantur Extracta reſolventia, inter quæ ſuccus Cicutæ inſpiſſatus primum tenet locum: Gummi ferulacea etiam in uſum vocari poſſunt: laudem merentur quoque Salia alcalina (b), quæ non tantum vi reſolvente conveniunt, ſed etiam ad temperandum acidum, quod in debili ægrotantium ventriculo generatur, & cardialgias moleſtas ac flatuſ dolorificos excitat. Efficaciſſimam autem reſolventem vim invenimus in remediis Mercurialibus atque Antimonialibus, vario modo præparatis: fateor, nonnullos, inter quos expert. Chirurgum (c) TITSING, non multum uſui Mercurii favere, imo putare potuiſ illum nocivum eſſe; Mercurii tamen propinationem tutam atque utilem invenerunt alii Obſervatores, eamque æque in Oeſophagi ac aliarum partium pertinacibus indurationibus ſatis certo profuiſſe, ſua experientia demonſtrarunt (d). Hinc com-

(a) Vid. HIER. CAPIVACCII *Prax. L. I. Cap. 53.* & MAUCHART *Diff. cit.* §. 25.

(b) Vid. VAN GEUNS *l. c.* p. 115. & 170.

(c) Vid. *Verdonk. Heek.* p. 577. ad 584.

(d) Vid. *Med. Eſſays of Edinburg Tom. I. Art. 6.* HALLER *Elem. Phyſ. Tom. I. p. 89.* & *Tom. VI. p. 101.* V. GEUNS in *Act. Harlem. Tom. XI. p. 112—114.* NABUYS *ib. p. 231.* SANDIFORT *Biblioth. Phyſic. Med. T. IX. p. 243.*

combinatio variorum illorum Resolventium laudari meretur, qualem Celeb. v. DOEVEREN in Juvene, ex hac causa depulsionem impeditam habente, cum successu adhibuit, scilicet Mercurium cum succo inspissato Cicutæ & Sulphure aurat. Antim. (a). Majorem adhucdum efficaciam expectat cl. PLENCKIUS ab usu Mercurii vivi cum Gummi Arabico soluti, & forma liquida præscripti, qui etiam in Ægra nostra fuit adhibitus (b). Externæ etiam frictiones Mercuriales optimo cum successu adhiberi possunt (c).

E.) Si ab aliis adjacentium Partium morbis non insanabilibus oesophagi angustia producat, uti glandularum collo adjacentium Pulmonum, Aortæ, Diaphragmatis, Hepatis &c. pro varia eorum indole, & diagnosi, quam rationalis de illis format Medicus, cura etiam varia erit instituenda. Perfecte sic in sanitatem restituere mihi contigit virginem robustam rusticam, quæ pulchra corporis habitu gaudens animi iustitiâ, propter depulsionem læsam ab intumescencia & induratione glandulæ ad latus laryngis intra duas menses valde emaciebatur; ita ut pristinæ formæ plane absimilis esset, adposito emplastro mercuriali atque intus exhibitis remediis resolventibus modo lau-

---

(a) Vid. *Obs. penultimam*.

(b) De quo tamen conf. Cl. A. P. NAHUYs in *Ad. Harl. T. XI. p. 232*.

(c) Vid. IDEM *l. c. p. 234*. ut & Cl. Præceptor SANDIFORT in *Natuur en Geneesk. Bibl. p. 245. & seqq.*

laudatis, detumuit glandula, mollior fiebat & tota evanuit cum impedimento depulſionis, ſicque fatiſ cito habitus melior factuſ eſt, & pulchritudo rediit.

F.) Si a Corpore heterogeneo deglutito atque in oefophago hærente via intercipiatur verſuſ ventriculum, convenit venam ſecari, ſi metus adſit inſtantis vel præſentis inflammationis, hauſtuque repetito Aquæ, aliufve potuſ, aut & Olei, tentari, num verſuſ ventriculum, ope talis vehiculi, deferri poſſit: quod ſi non ſuccedat, Ars Chirurgica in auxilium erit vocanda, ut illud apto modo extrahatur: & ſi non ſtatim poſſit extrahi, debet verſuſ ventriculum protrudi methodo, quæ exhibetur cum delineatione inſtrumenti in Actiſ Edinburgenſibuſ (a). Si autem nec una, nec alia, operatio (quam cauſſime inſtituendam eſſe jam ſupra inculcavi) ſucceſſum habeat, denuo multum boni præſtabit copioſa aſſumptio Olei lini vel olivarum aliufve blandi liquoris, ut relaxetur tubuſ & lubricuſ fiat, atque ſic ulteriuſ deſcendere poſſit Corpus ei inhærenſ (b). In canibuſ etiam operationem oefophagotomiæ tentavit Cl. GUATTANI atque ſæpiuſ illam cum ſucceſſu inſti-

---

(a) Vid. *Medical Eſſays* Tom. I. §. 16. conf. Comment. hac ſuper re exp. HEVIN in *Memoir. de l'Acad. R. de Chirurg.* Tom. I. & cl. GUATTANT in *Eod. Op.* Tom. II. nec non BAUVÉ ap. LENTERINK *Geneesk. Tydſchrift* IV. Deel pag. 53. & *Journal de Médecine* Tom. XXXI.

(b) Vid. SANDIFORT *Biblioth.* Tom. VII. p. 250. & ſeqq.

stituisse, nunquam vero in homine testatur (a), & quamvis propter ingentem numerum arteriarum atque nervorum periculossima sit habenda hæc operatio, si tamen omnia cetera nota molimina irrita sunt, & æger præ corpore hæterogeneo in oesophago hærente certam vel præ inediæ aut suffocationis metu mortem expectat, non penitus rejicienda mihi videtur, cum aliquando effectum cum sperato institutam in tali casu illam legimus, nempe a Cl. GOURSAND in homine qui os pollicem longum & sex lineas latum in oesophago inflixum habuit, & etiam a Cl. ROLAND post inutiles deprimendi conatus eodem cum successu peracta fuit (b).

§. III.

Ut Secundæ Indicationi (§. I.) satisfiat, cavendum est a causis occasionalibus, quæ antea malo ansam præbuerunt. Ne affectæ ergo partes irritentur, & malum in pejus ruat, abstinendum erit a cibis durioribus, asperis, fervidis, valde acidis, austeris, ab omnibus acribus, similibusve, a vino rubro austero,

---

(a) Vid. *Memoires de l'Academie* Tom. III. pag. 13. & BERTRANDI *Tract. Chirurg.* Tom. II. pag. 426. vid. *Comm. Lypf. dec. 1. Vol. VIII. pag. 22.* & eorundem *Comment. Lypf. Supplem. II. pag. 671.*

(b) Vid. *Comment. Cit. Tom. VIII. pag. 197.*

ro, a spiritibus destillatis, a fumo tabaci, a refrigerio, abusu potuum aquosorum, ab animi pathematibus, aliisque antea memoratis. Sed conveniunt lenia resolventia, mucilaginosæ, alvum leniter moventia, & evacuationes solitas regulariter & pro ratione virium promoventia: dum in hisce morbi conditionibus præstat cavere a stimulantibus aut dictis Resolventibus fortioribus, quippe Ægris magis nocituris. Denique & Diæta ex fluidis, tenuibus jusculis, aliisque blandis alimentis, & lacte ac lacticiiniis, quæ sine majore difficultate & attritu depelli, a ventriculo debili facile digeri, & sub parva mole multum liquoris nutrititii præbere possunt, multum hic conferre possumus.

§. V I.

Tertiæ Indicationi (§. I.) satisfaciendum est, occurrendo symptomatibus singulis pro varia eorum indole, unde certa, omnibusque Ægrotis congrua, hic regula non potest exhiberi. Doloribus & anxietatibus occurrimus mucilaginosiis, anodynis & antispasmodicis. Vidi sic, quando hisce paroxysmis laborabant, egregium effectum a Pulvere Castorei cum Oculis Cancrorum: optimum autem est, ut Eccoproticis alvus laxa teneatur ad præcavendas has anxietates. Vires sustinendæ sunt diæta eupepta & euchyma ex lacte, jusculis carniū macilentarum atque ovis forbilibus; medicamentis roborantibus, car-

diacis non stimulantibus, inter quæ Cortici Peruviano, molli-
bus tamen obvolvendo remediis, primaria laus competere vi-
detur; neque vituperandæ sunt Aquæ Martiales cum lacte, de-
bito sub regimine potæ. Si autem via penitus sit occlusa, &
nihil ingeri per superiora possit, unicum remedium, quod su-
per est, consistit in applicatione Clysmatum nutrientium (*a*);
quæ nimis negliguntur, aut sæpe male sano pudore, aliave de
causa, quemadmodum a nostra Ægrotâ, plane respuuntur in
talibus casibus, quum certo sæpe multum boni ab hisce ex-
spectari posset (*b*). Quum vero infra collum hærens mali fe-
des, semper dubium de sua natura in medentibus movet, mihi
videtur, nisi manifesta paralytici adsint signa, semper a sti-
mulantibus, abstinendum esse medicamentis, imo nisi aliquid
corpus heterogeneum protrudendum versus ventriculum esse
novimus, ipsam explorationem ope stili balenacei periculosam
esse opinor, quid dicam de ejus motione versus inferiora & su-
periora, quam nonnulli suaserunt in ipsa oesophagi ipsius de-
generatione interna.

Atque ex illis, quæ de fabrica sana oesophagi diximus non
mi-

(*a*) Methodo, quam proponit Cl. MAUCHART in *Diff. de Struma oesophagi* §. 25.

(*b*) Vid. MORGAGN. *de Sed. & Caus. Morb. Ep. An. Med.* XXVII. & TRILLER.
Diff. de usu Clysterum nutrientium, quæ quoque in ejus Opusculis Med. & Philol. in-
venitur.

minus quam ex specimine in ultima observatione allato concludi facile potest, qui rem non ex opinionibus sed ratione contemplatur, a solventibus blandioribus in iis casibus ubi ipsum oesophagum, sive excrescentiis internis, sive excoriationibus, sive induratione tunicarum affectum putamus, optimum esse præsidium, æque in initio ac in progressu malorum; exulare ergo multa debent remedia ab aliis commendata, quæ stimulo aut rodendo partes adeo sensibiles plus damni quam emolumenti adferunt, aquam calcis, aluminis solutiones & alia ejus generis nunquam exhibeo, salia ipsa alcalina dum necessaria judico, involvo ne directe partem adfectam irritent, succum inspissatum Cicutæ cum Gum. Arab. & Syr. Althææ Cochlearibus parvis sæpius propinatum forma linctus, diu ad partem adfectam hæret, demulcet atque sua vi solvente & antispasmodica, de quâ postea videndi nobis erit occasio, lente agendo multum boni præstat, dum Mercurialia optimum præstant effectum, si glandulæ induratae, absque ipsius tali substantiæ degeneratione, in causa depulsionis impeditæ sunt.

CAPUT SEPTIMUM.

CONTINENS QUATUOR OBSERVATIONES PROPRIAS,
NEC NON FIGURARUM EXPOSITIONEM.

Observatio I.

Mulier trigessimum & octavum annum agens, habitus corporis modici, temperiei cholericæ, sex infantum mater, quorum bis gemellos pepererat, bis unicum enixa fuerat, prospera fere semper valetudine fruens, anno 1777. incepit queri de summis in ventriculo doloribus, ingrato deraſionis ſenſu ſeſe manifestantibus, & ad tranſitum cibi potuſve valde exacerbatis. Cujus mali ſolatium a Celeberrimo Medico quæſivit & tum feliciter quoque obtinuit; per aliquod tempus libera difficilibus hiſce ſymptomatibus.

Anni vero proxime ſubſequentis menſe Junio, obſtaculum bolo per oſophagum propellendo, ad palmæ ſupra cardiam altitudinem percipere coepit, & cibos in ventriculum modo tranſituros ſæpe multo muco mixtos rejicere: in genere quidem omnia difficulter tranſibant ſolida, ſed inprimis tamen farinaceis, ut pani & fabis (quas eo anni tempore copioſe comed-

dere solebat,) ulteriorem descensum negabat obstaculum. Ma-
lo hoc sensim adaucto molestias jam tunc summas patiebatur,
ita ut iterum ad eundem Medicum confugeret, qui resollen-
tibus remediis actionem tubi alimentarii tantopere emendavit,
ut, sine magnis conaminibus, facile cibos assumere & ad offi-
cinam digestoriam transferre posset.

Ejusdem iterum anni autumnus nostra alio morbo ægrotavit:
cujusnam autem ille fuerit indolis, mihi non constat, quum
alius tunc Medici consilio fuerit usa, & ipsa Foemina ejus
symptomatum fuerit immemor, hoc tantum sibi in memoriam
revocans, quod post ejus sanationem per aliquod tempus oeso-
phagus promptius suo officio fungebatur, multo facilius cibos
versus ventriculum ire permittens, ita ut molestum malum pe-
nitus eradicatum esse crederet.

Verum postea caput iterum efferre pristinum malum coepit,
& majores Miserae creare molestias, ita ut, postquam ejusdem
Medici consilio sine fructu satis diu fuerat usa, jam tertia vice
sefe Clarissimo Præceptori VAN DOEVEREN, qui hanc Ob-
servationem faciendi mihi ansam suppeditavit, obtulerit.
Multo deterior quam olim nunc erat Ægrotantis status: nulla
enim nunc supererat solidos cibos depellendi facultas, continua
cum multo humore spumoso mucoso assumptorum regurgitatio,
post prægressas summas anxietates, cum solitis signis, quæ
Dysphagiæ facilem sistebant diagnosin. Unde præter remedia
non-

nonnulla, ex urgente indicatione ipsi præscripta, necesse erat Ægræ suadere, ut solita sua corpori non proficua, maloque suo potius adversa, omitteret alimenta, atque usu lactis jusculorumque carnis tenuium cum farinaceis mollibus coctorum vires & vitam sustentare tentaret.

Quamvis maxime debilitata, tot & tam diu symptomatibus pressa, valde cacochymica jam facta parvam vel nullam sanationis spem relinquere jam tum videretur, Indicationem tamen secundam, antea propositam, sequi placuit, & tum ope dictæ Diætæ, tum Resolventium remediorum tentare, num vita Ægrotantis, quamdiu liceret, protrahi posset. Itaque præscriptæ in his rerum angustiis fuerunt parvæ Pilulæ ex succo inspissato Cicutæ, Sulphure Antimonii aurato, talique Calomelæ dosi, ut salivatio a Mercurialis remedii usu haud facile metuenda esset, jussumque, ut vel integras, vel lacte aut jusculo solutas, deglutiret illas Pilulas, & sic effectum, ut in corpore retinerentur, atque ventriculi cavum attingere, ejusque actionem subire eæ possent. Interposita quandoque, pro ut symptomata & querelæ dictabant, fuere analeptica, leniter cardiaca, antispasmodica, palliando potius quam morbum faciendo destinata.

Licuit mihi ab hoc tempore cum cl. Præceptoris venia Ægram nostram coram examinare, domi suæ visitare, deque ejus statu sæpius renunciare & sermones cum Eo conferre.

Di-

Dicta sub diætâ, & debite memoratis adhibitis remediis, aliquamdiu fatis manserunt vegetæ vires ad tertium usque mensis Martii diem, a quo tempore violentia mali maximopere increvit, & in pejus abierunt quæcumque morbi symptomata: tunc nempe multo aëre distentus ventriculus magnas creabat anxietates, inque flatuum eructatione acerbissimos producebat dolores: invadebat & tunc simul febris cum pulsu parvo valde contracto & universali corporis summa debilitate: si quid ingerere conaretur, hoc jam transitum difficilem in collo offende-
bat, quo in loco antea nullum perceperat angustationis sensum; præter hunc autem, etiam si quiesceret ab actione tubus, continuo ibi loci aderat pressionis sensus, quem a mucro inspissato atque in oesophago hærente produci illa credebat, dum extus ad oculum vel tactum nullus detegi poterat tumor.

Proxime insequentibus diebus omnia remittebant symptomata, vires erant constantiores, sed fames insignis ægram vexabat: unde ad solidos cibos appetitu ferebatur, & sumsit frustulum panis, quod magnis moliminibus & corpore prono deglutire coacta fuit. Unde non tantum maximopere fuit fatigata, sed partibus affectis tantam quoque intulit vim, ut post meridiem cum copioso mucro etiam quamdam sanguinis quantitatem evomeret, postque vomitum febre ac animi deliquio corripere-
tur: utebatur porro resolventibus, inprimis prudens usus fiebat Cicutæ cum Calomela & Sulphure aurato Anti-

monii. Mercurius deinde, ob difficilem depulsionem, præscribatur juxta methodum PLENCKII cum G. Arab. & Syr. Artem. Omnia autem hæc neque salivationem, neque optatum levamen, multo minus sanationem exhibuerunt, ita ut sensim illa assumere repudiaret, molestiæque inde natæ cogerent ab eorum usu fere abstinere. Sensim itaque adeo fuerunt imminutæ hujus foeminæ vires, ut ex sola debilitate in quasi animi deliquio versaretur, neque fere loqui, neque sese movere posset, compos tamen mentis & rerum peractarum conscia, per inediæ efficaciam in sceletum quasi vivum redacta fuerit.

Simul ac nunc lactis aliufve fluidi paulo majorem fumeret copiam statim illud revomuit, commixtum particulis grisei coloris, odoris obscuri, subacidi, qui odor in rejecto muco, cui & interdum intermixtus erat sanguis, magis percipiebatur manifestus, & caseo corrupto similis; si quid assumptorum parva simul quantitate ingereret, hoc perveniebat nequaquam ad ventriculum, sed restabat ad locum affectum, ibique summos cruciatus excitabat, cum anxietatum & deliquiorum continuo incremento: omnia denique mortem instare certissimam indicabant, quam clysmatibus nutrientibus, quantum fieri posset, differre tentatum fuit: sed eorum applicationem repudiabat Ægrota, mortem præferens miserrimæ vitæ conditioni. Dolor interim quoque per totum corpus erat diffusus, inprimis
vero

vero in femore dextro tam dolorifica fuit sensibilitas, ut adtactum integumentorum sine clamore non ferret misera, dum extrinsecus nihil appareret, nisi quod magis esset emaciatum quam sinistrum femur.

Perrexit nunc continuo eructare materiem caseo corrupto similem, cum dolore magno & foetore molesto, putansque pulmonum suorum substantiam sic excreari hisce ipsissimis verbis mortem instantem indicabat, *Ik voel dat ik myn long reeds uytspuwe*: nihil nunc amplius assumens, cum leviuscula febre, per triduum adhuc jacuit, specie mortuæ vivens, donec die 14°. Aprilis 1779. placide exspiraret.

Die 15°. Aprilis vespere, trigesima sexta circiter post mortem hora, cadaver examinans cum clarissimo PRÆCEPTORE variisque Sociis, inveni in colli dextra parte, supra claviculam, catrotidem inter & asperam arteriam, induratum Glandulam, habentem cartilagineam fere duritiem, circiterque ovi columbini magnitudinem (*Fig. I. & II. g. Tab. VI.*): hinc usque ad septimam dorsi, a superioribus numerando, vertebra oesophagus flaccidus erat, collapsus, sed ultra solitam dimensionem dilatatus (*h*); hanc autem circa vertebra nova detegebatur durities & inspissatio, quæ ipsum occupare oesophagum apparebat (*k*).

Cum pulmonem dextrum, a posteriore parte quodammodo pleuræ accretum, manu sinistrorsum reclinare conabar, vi illa,

utut levi, solvebatur adhæſio non tantummodo, ſed lacera-
tio fiebat, & ex foramine ſic factò mox erumpebat materies
albo-cinerea, ſpiſſa, grumofa, lac corruptum odore & habitu
plane referens. Præſentiam vomicæ illo in pulmone ſuſpicans
per factam aperturam immittebam digitum, & revera invenie-
bam faccum medio in lobo, amplum, dictò magmate reple-
tum. Deinde prudenter digitum volvens revolvensque, ut
de exſtensione ejus facci judicarem, alterum offendo foramen
(*i, i, k.*) & per quod intrans digitus ipſiſſimam materiem of-
fendit. Sublato poſt hæc pulmone vidi, quemadmodum ex
dictis præviſum erat, patulam ex oefophago in incumbentem
pulmonem fuiſſe viam: neque recenter facta videbatur hæc
communicatio, quum margines dictam aperturam cingents es-
ſent valde ſcabri, inæquabiles, incræſſati, & viderentur etiam
eſſe gangrænoſi.

Infra hanc degenerationem oefophagus, parum inflexus, ad
longitudinem trium fere digitorum tranſverſorum (*ll.*) eam-
dem ſervabat duritiem, & ibidem tantopere per tunicarum
ſpiſſitudinem diminutam habebat ſuam capacitatem, ut cala-
mum ſcriptorium vix tranſmitteret. Ulterius vero malum non
extendebatur, prope cardiam etenim nullus tumor, nulla in-
duratio, nihique a ſtatu naturali alienum apparuit, niſi inſo-
lita tubi oefophagei, quemadmodum reliquarum etiam par-
tium, flacciditas (*m.*).

Præ-

Præterea & hoc notandum, pulmonis dextri superiorem partem hic & illic exhibuisse puncta albida, ejusdem coloris ac erat materia in ipso pulmonis sacco præternaturali contenta: inferior ejus pars nihil vitiosi exhibebat, præter levem ad pleuram adhæSIONem. Sinister pulmo integer erat sanusque, & ab omni morboſo nexu immunis. Tandem in cavo thoracis & pericardii insignis aquæ foetentis, fuscique coloris, quantitas erat conspicua.

In cardia nihil notabile invenimus. Neque ventriculi parietes erant indurati, sed in ejus curvatura superiore, inter cardiam & pylorum ad sinistram magis quam dextram partem, habebat glandulam indurata, superius memorata non multo minorem, ejusdem duritie ac coloris (*vid. Fig. III. Tab. VI.*): adjacebant & huic corpuscula graniformia etiam dura. Cæterum ventriculus erat extenuatus & membranæ pellucidæ similis, adeoque fragilis, ut sine laceratione a digitis aut vossella arripi vel tractari vix posset, & continebat aquam turbidam fuscic coloris. Intestina omnia tenuia & crassa in naturali situ posita, itidemque valde extenuata, continebant scybala durissima nigra: vesicula fellis, uti in inedia extinctis fieri solet, magna erat, & bile turgidissima: hepar autem, & cætera organa, quæ in abdomine continebantur, naturaliter constituta erant quoad mechanismum, sed valde flaccida, extenuata & mollia.

Totum denique Corpus valde emaciatum & quidem inprimis dextrum femur: in dissectarum partium vasis vix ullus observabatur sanguis, ita ut sectio hujus cadaveris fere incruenta fuerit.

Partes morbosas delineandas curavi in Figuris Tab. VI. huic Dissertationi adnexis, inque singularis rei fidem easdem in liquore spirituofo conservandas esse putavi.

Ex quibus patet, Ægram nostram, durante misera sua vita, non tantum vera Dysphagia laborasse, sed etiam, ex concretionem morbosam Pulmonis, affectione peripneumonica & insequente vomica; unde sanguinis excreatio, variæ materiæ & speciatim cremoraceæ rejectio, & multa alia memorata symptomata explicari facile queant.

Observatio. I I.

In cadavere Infantis quinquennalis (quod pro anatomicis exercitiis acceperam, sed de cujus historia morbi mortem prægredientis nihil rescire potui, adeoque nihil etiam exponere queo) aperto Thorace, vasa ejus præparandi scopo, paulo supra cordis basin, juxta latus dextrum asperæ arteriæ (*Fig. IV, d. Tab. VI.*) percipiebam tumorem quemdam durum, qui tantopere versus anteriora prominebat, ut divisio venæ cavæ superioris inde valde comprimeretur & supra tumorem eum esset

effet distensa, magis quam naturaliter esse solet. Pulmo dexter variis locis indurationibus laborabat, cujus etiam portio relicta est in objecto, quod in Spiritu Vini conservo (*e*). A parte anteriore autem quum nihil amplius conspici posset, eximebam omnia viscera thoracica: tum quoque a posteriore idem apparuit tumor comprimens pro parte oesophagum (vid. *Fig. V. d. f. Tab. VI.*) non autem omnis hinc interceptebatur a faucibus ad ventriculum via, nec Dysphagiæ effectus in vita Infantis adfuisse videbatur, quoniam habitus corporis magnam emaciationem non monstrabat.

Adduxi autem hanc Observationem, ut inde pateat successivus ille molestæ Depulsionis gradus, induratæ enim talis glandulæ moles identidem perdurantibus causis mali, major fieri solet: si ergo hæc glandula in respiratione (nam dexter pulmo inde plurimum comprimebatur) & circulatione turbas non tantas excitasset, & infans hicce aliquod tempus adhucdum vixisset, probabile est, quod capacitas oesophagi magis magisque inde imminuta & Dysphagia tandem producta fuisset.

Observatio. III.

Liceat mihi ex propriis Observationibus Anatomicopathologicis etiam sequentem hic apponere, quæ ad illustrandum morbum, quem in hac Dissertatione tractavi, mihi quoque

que aliquid conferre posse videtur. Juvenis viginti circiter annorum elapsa hieme moriebatur anxietatibus validis & summis ad præcordia doloribus. Aperto cadaveris thorace Pulmones, multo magis quam naturaliter versus latera erant repressi per tumorem magnum in medio pectore apparentem, extus habentem formam massæ pinguedinosæ, ingentis magnitudinis. Ulteriore vero examine apparuit, illum esse pericardium valde degeneratum, quod ad basin cordis erat admodum durum, & pressioni digitorum non cedens. Juxta hunc tumorem manum versus inferiora ducens, percepi amplum faccum propendentem inter Pulmones, usque ad spinam dorsæ: quo aperto, effluxit quantitas magna materiæ spissæ purulentæ, coloris subflavi viridescentis, inodoræ poenitus. Cordis exterior superficies obducta erat membrana, ex inspissato pure constante, inferente etiam se inter fibras. Pulmones naturaliter erant constituti, sed versus costas repressi. Inferior pars Oesophagi, cum superiore Ventriculi, ruberrimum habebant colorem ibi loci, ubi faccus his incubuerat, & inflammationem passæ videbantur: inferior ventriculi pars biliosa materie valde tincta erat, & cavum ejus atque intestinorum tenuium cibus & chylo vacuum, dum in crassis scybala quædam duriora, pauca tamen, conspiciebantur.

Dolui, me nihil de decursu morbi ejusque symptomatibus scire potuisse, nisi quod anxietatibus summis, & magnis circa præ-

præcordia doloribus, ante mortem Defunctus adfectus fit: videtur tamen concludendum ex cadaveris inspectione, in vivente ægroto depulsionem alimentorum impeditam & interceptam ex dicta causa fuisse, si attendamus ad pressionem mechanicam sacci purulenti, & ad ejus effecta, scilicet inflammationem partis compressæ & absentiam materiæ alimentaris in ventriculo atque intestinis tenuibus.

Observatio. I V.

Virgo quædam quadraginta & quinque annorum, habitus robusti, & modestæ vivendi conditionis, cui menses per anni spatium jam fluere cessaverant, denuo parva sanguinis ex genitalibus evacuata quantitate fluxum nullum postea experiebatur: sana tamen erat: donec versus finem anni 1779. corripiebatur sensu difficilis alimentorum descensus prope cardiam, qui sensim adaugebatur: utebatur tum consilio soliti sui Medici Doctissimi PELGROM, verum quum juxta ægrotantis opinionem malum eo non satis cito cessaret, (uti in hoc morbo frequentissime fit) adiit medicastum, qui ægrotanti pollicebatur, se intra breve tempus istius malum sanaturum: Præscripsit eo scopo arcanos aliquot pulveres, quos partitis vicibus assumere debebat; quo factò non adeo faustus sequebatur eventus, nonnullis enim horum pulverum assumptis correpta fuit hæc ancilla

anxietatibus violentissimis, & vomitu dolorifico, quæ symptomata per quatuor horas & ultra durabant, nequaquam etiam cum decremento mali in oesophago, quare residuis, quos habebat, redditis pulveribus, atque solutis, quibus usa fuerat, hunc hominem reliquit, & meliore usa consilio adiit celeberrimum medicum & medicinæ tunc temporis Leidæ Professore nostrumque simul Præceptorem VAN DOEVEREN, qui mali indolem ab obstructionibus & forte indurationibus in oesophagi vel ei adjacentibus glandulis derivans, a resolventibus auxilium petiit & præscripsit sequentem formulam.

R_p. *Succ. inspiss. cicut. Veræ* ʒss.

Calomel ʒss.

Sulph. Antim. Aurat ʒj.

f. Pil. n. CXX.

Quarum sumat mane & vespera duas pilulas, & quoniam non raro malum augeri cernebatur a constrictione oesophagi spasmodica, morbum comitante, nec non dolorosa ejusdem organi affectione, simul data ægrotæ fuit mixtura hæc omni bihorio vel pro re nata & urgente necessitate cochleatim assumenda, pro mitigandis hisce querelis.

R_p. *Aq. St. Meliss. — Ruthæ ac.* ʒiv.

Puly. Castor. gr. viij.

Laud. Liq. Sydenh. gtt. xij.

Syr. Artemisiæ ʒj.

Salutares, quos ab usu horum remediorum experiebatur effectus, mecum fovebant spem, fore ut ad perfectam sanitatem duceretur.

Quum autem tempus protractum & patientia summa ad hæc requirebatur, jam verebar, ne & hæc ægrota quamvis levamen sentiret, plurimorum exempla sequeretur, & plebiculæ vel anus cujusdam consilio sese traderet, aut moræ impatiens, aptissimorum remediorum usum non satis diu protraheret, ut malum his superari possit.

Pilulis hisce resolventibus atque mixtura antispasmodica usa fuit usque ad 15. Julii indies sese ab hisce remediis melius habens: tunc autem consilio Clarissimi Præceptoris ad me, qui initio hujus mensis in Urbem patriam Lugdunis Batavorum, praxin Medicam exercendi causa, reversus eram, accessit, quæsta de nauseis atque vomituritionibus, a pilulis matutina hora assumtis, quæ vomituritiones etiam dolorem aliquando in affecta parte excitabant; quum hæc jam sæpius inde fuerat passa, abhorruit eo tempore a forma pilulari & a me petiit, nonne eadem remedia forma mixturæ sibi præscribere possem: quum autem hæc phænomena potius præparato antimoniali quam formæ pilulari tribuerem præscripsi seq. mixturam.

R ϕ . *Aq. Meliss.* ʒ viij.

Gumm. Arab. ʒ j.

Succ. insp. Cicutæ ʒ j.

Merc. Vivi ʒ ss.

Syr. Althææ ʒ j.

Exacte. Misceatur

Ut hinc ante meridiem partitis vicibus tria Cochlearia fumeret, dum in usu pilularum a Cl. Professore VAN DOEVEREN præscriptarum ad vesperam pergeret, quas eo tempore ventriculus quoque ferebat, certe quia stimulus remedii Antimonialis sæpius nauseam excitare soliti eo tempore ab alimentis de die assumptis magis involvebatur, dum mane vacuo ventriculo directe parietibus applicatus majores edere deberet effectus.

Ab hisce medicaminibus multum videbatur morbus minui, quum non fluida tantum alimenta, sed etiam solida, panem butiraceum, carnes vitulinas aliaque id genus comedisset juxta proprium testimonium sine molestiis.

Tertio autem Septembris querebatur de alvi constipatione, quæ tamen actionem oesophagi non multum impediabat, soluta enim facile hæc fuit electuario leniter laxante ex pulpa Cassiæ, Manna electa & Oleo Amygdalarum dulcium.

Ejusdem mensis 17°. patiebatur dolores vehementes ad partem affectam, quos sponte exortos pronunciabat, suspicabar autem illam, quum vegetus eo tempore esset appetitus, aliquid

comedisse, quod ipsa sibi noxium putaret, & hanc causam celare voluisse, propter serias cautelas, quas in præscribenda diæta illi imposueram, adeoque non nisi palliativam medicinam adferre hic potui; ut igitur mucus derafus recuperaretur & sensibilitas partis minueretur præscripsi mixt: seqq:

℞. *Aq. Flor. Rhœad.* ℥vj.

Gum. Arab. 3ij.

Laud. Liq. Syd. gtt. x.

Syr. Flor. Rhœad. ℥j.

M

Effectus hujus remedii expectationi quam optime satisfecit; Nam ab ejus usu optime sese habuit, imminutis doloribus & oesophago alimenta molliora transmittente.

2°. Vero mensis subsequæntis Octobris a magno & protracto refrigerio, cui sese dederat, incidit in febrem quotidianam intermittentem, cum alvi constipatione, & oesophagi majore coarctatione (non tamen ita, quin lac, in quo frustula panis essent macerata, posset deglutire,) summa tamen aderat virium prostratio; post tres quatuorve paroxysmos autem aperientibus & leniter eccoproticis cedebat hæc febris, dum relicta virium prostratio confortante mixtura aliquoties repetita corrigebatur feliciter.

Post incidentem hunc morbum omnia fastidiebat remedia, perhibens se nunc vix ab oesophago laborare, fatisque felicem

& contentam fore, si in tali statu maneret, & quamvis mille modis ei de necessitate usum medicamentorum resolventium protrahendi persuadere conarer, neglecto tamen omni consilio, ab hoc destitit, & licet post illud tempus malum sensim caput iterum extolleret, atque consanguinei sæpius exhortarentur, ut medici auxilium imploraret, non ante tertium diem mensis Aprilis subsequens anni 1781. ad me accessit, quum materies purulenta, jam bis etiam sanguine tincta, & foetore admodum ingrata, ore rejecta fuerat, quæ rejectio violentissimos cruciatus & enormes produxerat dolores; dum simul hoc tempore angustatio oesophagi in tantum erat adaucta ut transitus etiam fluidissimis quandoque negaretur; nondum mortem instantem minantis periculi gnara, ab alvi constipatione hæc symptomata produci credidit, & alebat spem, remedio laxante sumto, has molestias iterum superatum iri; ex memoratis autem mea indicatio fuit palliativa, atque operam dandam esse credidi, ut partes adeo irritatæ oblinirentur, ut vires adeo his torminibus fractæ refocillarentur, & alvus clausa leniter opoclysmatum solveretur; horum autem, per diuturnitatem morbi morosa facta, nolebat permittere applicationem, quare seq: Redio factæ indicationi satisfacere tentabam.

R. *Extr. Cort. Peruv.* ʒj.

Bol. Armen. ʒjʒ.

G. Arab. ʒjʒ.

Puly. Rhei El. ʒ ij.

Syr. Flor. Rhoead ʒ ij.

M

f. quovis semi horio Cochlearculum.

Sperans fore ut, si hisce symptomatibus levamen adferre mihi contingeret, eo tutius ad resolventium remediorum usum redire possem, & in tantum meo scopo satisfactum vidi, ut dolores cessarent, & vires eo usque resurrexissent, ut res domesticas posset peragere, alvus tamen nondum satis solvebatur.

8°. Aprilis, quum sese satis bene haberet respectu status in quo paulo ante versabatur, libera enim a doloribus, fluidiora alimenta assumsit, iterum remedia ante memorata relicto Sulph. aurato Antimonii præscripsi absque sperato tamen successu, nam

13°. Aprilis incepit mucī tenacis, quam ante hoc tempus non notabili copia reddiderat, ingens & molesta excretio, nullo tamen intermixto sanguine aut corrupta foetente materia, neque etiam comitantibus doloribus ut ante, sensim tamen incrementum angustatione tubi & alvo non nisi clysmate provocando.

23. Ejusdem mensis ne guttulam aut medicamentorum antispas-

112 OBSERVATIONES ANATOMICO-

spasmodicorum aut resolventium & nequidem blandissimorum potulentorum admisit oesophagus, quin mox cum assumtis eructabat ingentem mucī atque materiæ corruptæ sanguine commixtæ, quantitatem, pressa simul ingentibus anxietatibus, lingua erat arida prærubra, & coacta erat os refrigerare collutione vel lactis ebutirati vel emulsione Amygd: & Sem: Frigid: cum Sp: Vitrioli ad gratam aciditatem; alvus penitus fiebat, & vix ope clysmatis semel provocari poterat; nutrientia, quæ applicari curabam non retinebat, & erat semper in quasi animi deliquio, ad alloquium autem vel meum vel consanguineorum mentis præsentiam semper monstrabat, sed debilissima admodum, dum vires non erigendæ videbantur, quam per molestissimum mucī sputum, quo factō magis iterum erant collapsæ, donec septimo Maji mors inevitabilis hisce miseriis finem imponeret.

Cadaver, quod rogatu consanguineorum octavo Maji examini anatomico lubenter subjeci, sequentia exhibuit.

Externe corporis forma significabat notabilem emaciationem respectu habito pinguedinis, quâ ante morbum nitebat hæc virgo; Incisa autem integumenta nondum omni adipe erant destituta musculis satis firmis rubicundus erat color, hisce a sterno & costis separatis, omnes cartilagine in ossæam plane naturam conversos offendebar, quæ mutatio non facilem laborem pariebat in aperiendo thoracis cavo: quo tamen aperto

&

& reclinato cum sterno mediastino, pulmones & cor naturaliter constituta inveniebam, æque respectu fabricæ ac situs, præterquam quod dexter pulmo pro parte pleuræ accrevisset; ab utraque jam latere manu pulmonem ad tollens digitis oesophagi tumorem & indurationem in medio thorace detexi, pulmonum tamen situm immutatum relinquebam & priusquam hosce loco dimoverem, separavi musculos anteriores ac laterales colli a larynge, cujus cartilagine cricoideam & thyreoideam, adeo induratas inveni, ut cultro anatomico descindi haud possent, dum glandula thyreoidea sanam monstrabat fabricam.

A superiore parte incipiendo laryngem asperamque arteriam sensim ab oesophago separabam, qui a pharynge usque ad tertiam dorfi vertebam, integer erat, inde vero jam apparuit morbosa partis constitutio, illa enim oesophagi pars, quæ parti asperæ arteriæ membranosæ per telam cellulosam cohæret, erat adeo extenuata & cum hac tam fermiter cohærens, ut vix absque læsione separari posset, quod tamen prudenter sensimque progrediendo peragebam, & pulmones cum corde simul eximebam, in situ oesophago intacto, hic ab illa extenuata parte ad septem imo ferme octo digitorum transversorum versus inferiora amplitudinem, degenerationem maximam indicabat, erat enim durus ad tactum, & in quoque latere auctus crassitie, concretus cum duabus glandulis adjacentibus, induratis etiam atque coloris præter naturam fusci & corrupti, quæ

glandulæ mediam morbosam partem occupabant, infra has eadem aderat, durities, ac supra ad trium digitorum transversorum latitudinem, dum glandularum extensio ferme duos digitos transversos æquat, itaque totius mali extensio ferme octo digitorum transversorum latitudinis est, infima tubi pars in ventriculum usque incorrupta apparebat, naturali colore mollitie atque capacitate.

Ventriculus admodum erat contractus, ejusque situs multum a solito erat diversus, ita ut curvatura major in longitudinem porrigeretur, & intra curvaturam minorem pancreas nudum appareret; sublato hepate præmagno, hujus lobus sinister enim sinistrum latus plus solito occupabat, ita ut sinistra diaphragmatis pars non minus quam dextra in thoracis cavum adscenderet, cæterum erat naturalis coloris uti omnia abdominalia, quorum omnis pinguedo etiam nondum erat consumpta.

Postquam sic externum partium habitum in conspectum duxeram, quo accuratius ipsam morbosam partem investigare liceret, per longitudinem ipsum oesophagum aperui: qui sese habet uti in Tabula ultima addita expressum est: suprema pars interne æque ac externe naturaliter constituta erat, affectæ vero portionis superiorem partem occupabant multæ excrefcentiæ duriusculæ, scirrhusæ, uti videbantur variæ magnitudinis, quarum nonnullæ nil nisi præternaturalem magnitudinem monstrabant, aliæ jam majorem degenerationem, quæ colorem nigrican-

tem

tem habebant; illæ quæ nondum corruptæ erant, in superficie habebant foraminula, quædam unum, quædam plura, majora & minora, hæc fetam porcina illa stylum argenteum admittebant facillime, quæ marginibus duriusculis gaudebant, similia fere erant illis, quæ apparent in inferiore intestini recti parte, & productulis excretoriis glandularum aut cryptarum, quæ mucum secernunt, inserviunt, occupabant hæ excrecentiæ, quæ certe glandulæ ipsius oesophagi induratae & tumefactæ sunt, tractum tubi ad latitudinem duorum digitorum transversorum, & capacitatem ejus adeo imminuebant, ut fere omnis alimentorum transitus hisce præcluderetur, infra eas superficies interna excoriata quidem, sed magis glabra & paulo capaciosior, parvo tamen modo spatio, unde propter notabilem parietum degenerationem & induratas adjacentes glandulas iterum erat angustior, dein verum capacitas canalıs augebatur induratis tamen tunicis, infima iterum affecta portio ejusdem naturæ excrecentias fungosas monstrabat, minoris tamen molis, minus etiam corruptas & viam non adeo ac superiores obturantes, neque manifesta adeo foraminula monstrantes.

Intima iterum tubi pars erat laxa & mollis, plicis tamen aut rugis majoribus, quam in superiore sana portione præditas, & revera figuram valvularum longitudinalium habentes.

In cardia nihil adeo præter naturale aderat, neque in ventriculo, continebat vero hic materiem liquidam corruptam

parumque foetentem ejusdem fusci coloris cum illa, quæ morbosam partem ubi excoriata est, occupabat; Lien, omentum & omnia cetera abdominalia viscera habitu sana erant & nihil exhibebant a statu naturali aberrans.

FIGURARUM EXPLICATIO.

TAB. VI.

FIG. I.

Repræsentat Laryngem, Asperam arteriam, Oesophagum morbosum, arteriam Aortam, aliasque partes ab anteriore.

a Epiglottis.

bb Cornua ossis Hyoidis.

c Cartilago Thyreoidea.

d Glandulæ Thyreoideæ pars.

e Aspera arteria.

ff Bronchia elevata cum aspera arteria.

g Glandula indurata oesophagum in collo premens.

h Oesophagi pars superior dilatata ultra solitum.

ii Foramen oesophagi præternaturale cum vomica Pulmonis dextri communicans.

k Tumor indurati oesophagi.

ll Pars oesophagi indurata, collofa, coarctata.

m Pars oesophagi immutata.

nn Orificium arteriæ Aortæ in suo arcu abscissæ.

o Arteria subclavia sinistra.

pp Aorta descendens.

qq Nervus octavi paris sinister.

FIG. II. Exhibet Pharyngem, Oesophagum, ceterasque

Fig^a. I. partes a posteriore.

118 FIGURARUM EXPLICATIO.

a, bb, d, e, ff, g, h, ii, k, ll, m, o, pp, qq.

Eadem partes, quæ in Figura prima, a posteriore delineatæ.

cc Pharyngis pars posterior.

g* Locus, in quo glandula indurata inprimis oesophagum comprimebat.

nn Portio Venæ innominatæ relicta cellulosæ induratae tenaci inhærens, quæ etiam firmissime aortam cum oesophagi tumore (*k*) connectebat.

FIG. III. Delineatam sistit Glandulam ventriculi induratam in prima observatione memoratam, cum membranarum ejusdem portione.

FIG. IV. Arteria aspera & Oesophagus cum accumbente tumore induratae Glandulæ, invento in cadavere Infantis quinquennis, ut antèrîus conspicuæ sunt hæ partes.

aa Oesophagus.

b Aspera arteria.

cc Bronchia.

d Indurata Glandula oesophagum a latere & postica parte premens.

e Indurata portio Pulmonis dextri.

FIG. V. Earumdem Partium a posteriore delineatio.

aa,

aa, b, cc, d, e, eadem partes a posteriore ac in
Fig. IV.

f Locus, ubi Glandula indurata (*d*) oesophago
accumbit, eumque premendo apta est.

TAB. VII. Oesophagi morbofi figura delineata est.

aaaa Representat superiorem partem oesophagi
nondum morbose affectam, satifque laxam.

bbbb Tractum oesophagi morbosum in quo notandæ.

aaaa Intumescentiæ plicarum præternatura-
les.

pppp Glandulæ ipsius oesophagi præternatu-
ram tumentes, induratæ, osculis ex-
cretoriis itidem induratis conspicuæ.

γγγ Excrescentiæ scirrhusæ aut carcinomato-
sæ glandularum earundem.

δδ Craffities aucta totius substantiæ oeso-
phagi.

ε Propendens glandula oesophagi indura-
ta & corrupta coloris obscuri.

ηηηη Glandulæ dorsales induratæ figuræ irre-
gularis, tumidæ atque cum substan-
tia oesophagi ita concretæ, ut idem
corpus constituere videantur.

θθθθ.

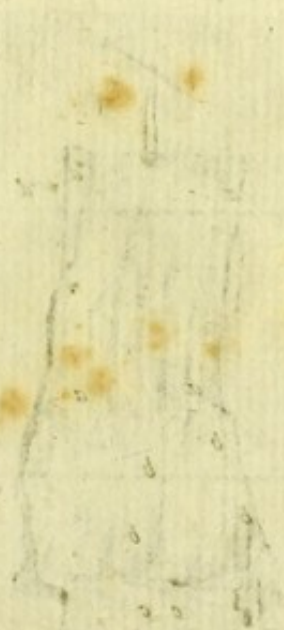
0000 Interior affectæ partis superficies abra-
sa tunica intima & obfessa corrupta
bruna materie spissiore, nerveæ dege-
nerationem ostendens.

cc Inferior pars oesophagi fatis ampla, rugis
'tamen majoribus & quodammodo duriori-
bus quam superior prædita.

1654

Tab. I.

Tab. II.

Tab. III.

Tab. IV.

Tab. V.

Fig. I

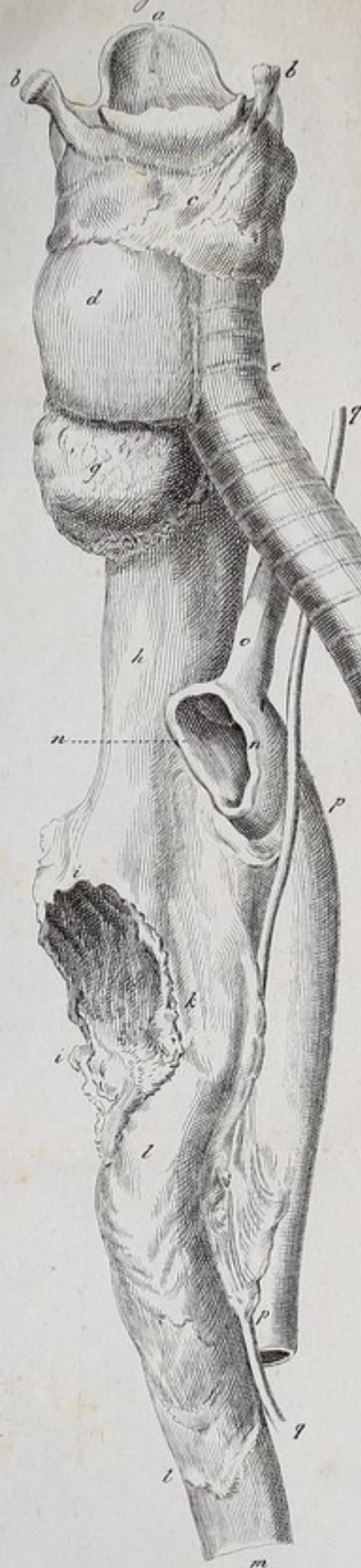

Fig. IV

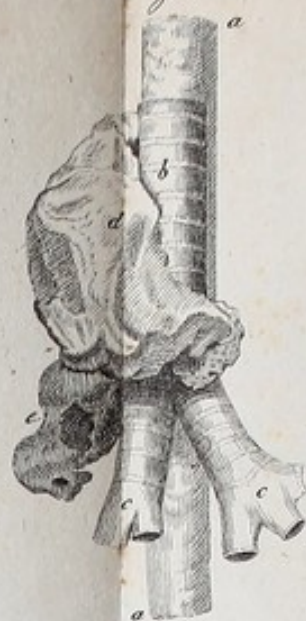

Fig. II

Fig. V

Fig. III

Tab. VII.

Casa di
A. 115.

